

Rolnictwo społeczne – szansa rozwoju społeczności lokalnych

Problemy współczesnej wsi

Rozwarstwienie społeczne

Niska dostępność usług społecznych
wysokiej jakości

Starzenie się mieszkańców

Choroby cywilizacyjne

Problemy z zatrudnieniem
i wykluczenie społeczne

CZĘŚĆ PIERWSZA – EKONOMIA SPOŁECZNA

Czym jest ekonomia społeczna?

Ekonomia społeczna to sfera aktywności obywatelskiej, która poprzez działalność ekonomiczną i działalność pożytku publicznego służy: integracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych marginalizacją społeczną, tworzeniu miejsc pracy, świadczeniu usług społecznych użyteczności publicznej (na rzecz interesu ogólnego) oraz rozwojowi lokalnemu

Podmiot ekonomii społecznej

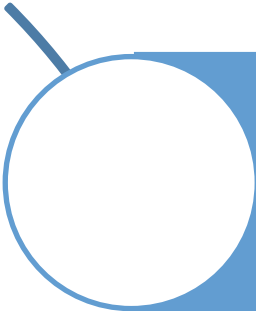
- **przedsiębiorstwo społeczne**, w tym spółdzielnia socjalna
- **podmiot reintegracyjny**, realizujący usługi reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym:
 - CIS i KIS
 - ZAZ i WTZ
- **organizacja pozarządowa** lub podmiot, o którym mowa w art. 3 ust. 3 pkt I ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie
- **podmiot sfery gospodarczej** utworzony w związku z realizacją celu społecznego bądź dla którego leżący we wspólnym interesie cel społeczny jest racją bytu działalności komercyjnej. Grupę tę można podzielić na następujące podgrupy:
 - organizacje pozarządowe, prowadzące działalność gospodarczą, z której zyski wspierają realizację celów statutowych
 - spółdzielnie, których celem jest zatrudnienie tj. spółdzielnie pracy, inwalidów i niewidomych
 - spółki non-profit, o ile udział sektora publicznego w spółce wynosi nie więcej niż 50%

Przedsiębiorstwo społeczne

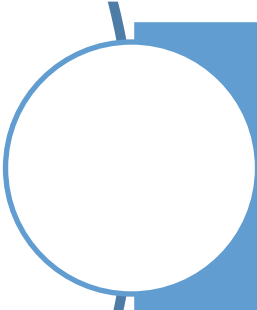
Przedsiębiorstwo społeczne to rodzaj **podmiotu ekonomii społecznej**, będący fundamentem ekonomii społecznej.

Najczęściej spotykaną formą przedsiębiorstwa społecznego jest spółdzielnia socjalna. Przedsiębiorstwo społeczne charakteryzuje kilka unikalnych cech:

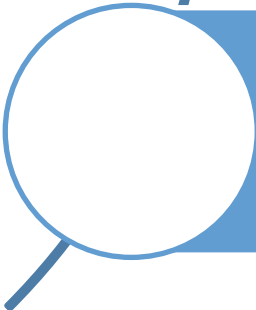
Cechy przedsiębiorstwa społecznego

• jest to podmiot prowadzący **działalność gospodarczą, oświatową lub kulturalną**, której **celem jest reintegracja społeczna i zawodowa** osób zagrożonych wykluczeniem społecznym lub **świadczenie usług społecznych użyteczności publicznej**, przy **jednoczesnej realizacji celów prozatrudnieniowych**

• **nie rozdziela zysku** lub nadwyżki bilansowej pomiędzy udziałowców, ale **przeznacza go na wzmocnienie potencjału przedsiębiorstwa jako kapitał niepodzielny** oraz w określonej części na **reintegrację zawodową i społeczną** lub na **działalność pożytku publicznego** prowadzoną na rzecz społeczności lokalnej

• **jest zarządzany na zasadach demokratycznych** lub co najmniej konsultacyjno-doradczych z udziałem pracowników i innych interesariuszy, zaś **wynagrodzenia kadry zarządzającej są ograniczone limitami**

Cechy przedsiębiorstw społecznych według EKES

- ❑ ukierunkowanie **głównie na cele społeczne**, a nie na zysk, przynoszenie korzyści społecznych całemu społeczeństwu lub jego członkom;
- ❑ charakter w przeważającej mierze niekomercyjny, przy czym **nadwyżki ulegają zasadniczo reinwestycji**, a nie są rozprowadzane wśród prywatnych udziałowców czy też właścicieli;
- ❑ **duża różnorodność form i modeli prawnych**: np. spółdzielnie, towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych, stowarzyszenia wolontariatu, fundacje, przedsiębiorstwa komercyjne lub niekomercyjne; częste łączenie różnych form prawnych, a czasami zmiany formy stosownie do potrzeb;
- ❑ bycie podmiotem gospodarczym **wytwarzającym towary i usługi** (często świadczone w interesie ogólnym), których istotnym elementem jest częstokroć innowacja społeczna;
- ❑ działanie w postaci **niezależnych podmiotów**, w wypadku których istotne są **partycypacja i współdecydowanie** (pracowników, użytkowników, członków), **dobre rządy i demokracja** (albo przedstawicielska, albo otwarta);
- ❑ przeważnie wywodzenie się z **organizacji społeczeństwa obywatelskiego** lub powiązanie z taką organizacją.

Warunek I:

- Przedsiębiorstwo społeczne jest podmiotem wyodrębnionym pod względem organizacyjnym i rachunkowym, prowadzącym **działalność gospodarczą zarejestrowaną w Krajowym Rejestrze Sądowym** lub **działalność oświatową** w rozumieniu art. 83a ust. 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, lub **działalność kulturalną** w rozumieniu art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2012 r. poz. 406, z późn. zm.), której celem jest:
- a) **integracja społeczna i zawodowa** określonych kategorii osób wyrażona poziomem zatrudnienia tych osób:
 - zatrudnienie co najmniej **50%**:
 - osób bezrobotnych lub
 - osób z niepełnosprawnościami, lub
 - osób, o których mowa w art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym, lub
 - osób, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych, lub
 - zatrudnienie co najmniej **30%** osób o **umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności** w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych lub osób z zaburzeniami psychicznymi, o których mowa w ustawie z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego;
- b) **lub realizacja usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej, usług opieki nad dzieckiem w wieku do lat 3** zgodnie z ustawą z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2016 r. poz. 157) lub **usług wychowania przedszkolnego** w przedszkolach lub w innych formach wychowania przedszkolnego zgodnie z ustawą z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, **przy jednoczesnej realizacji integracji społecznej i zawodowej** osób, o których mowa w ppkt a, wyrażonej zatrudnieniem tych osób na poziomie co najmniej **30%**.

Warunek 2:

- Przedsiębiorstwo społeczne jest podmiotem, który nie dystrybuuje zysku lub nadwyżki bilansowej pomiędzy udziałowców, akcjonariuszy lub pracowników, ale przeznaczają go na **wzmocnienie potencjału przedsiębiorstwa jako kapitał niepodzielny** oraz w określonej części na **reintegrację zawodową i społeczną** lub na **działalność pożytku publicznego prowadzoną na rzecz społeczności lokalnej**, w której działa przedsiębiorstwo.

Warunek 3:

- Przedsiębiorstwo społeczne jest **zarządzane na zasadach demokratycznych**, co oznacza, że struktura zarządzania przedsiębiorstwami społecznymi lub ich struktura własnościowa opiera się na **współzarządzaniu** w przypadku spółdzielni, **akcjonariacie pracowniczym** lub **zasadach partycypacji pracowników**, co podmiot określa w swoim statucie lub innym dokumencie założycielskim.

Warunek 4:

- **Wynagrodzenia kadry zarządzającej są ograniczone limitami** tj. nie przekraczają wartości, o której mowa w art. 9 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Warunek 5:

- Przedsiębiorstwo społeczne **zatrudnia** w oparciu o umowę o pracę, spółdzielczą umowę o pracę lub umowę cywilnoprawną **co najmniej trzy osoby**, przy zachowaniu proporcji zatrudnienia określonych w warunku 1.

Akty prawne

- Ustawa z dnia 16 września 1982 r. - Prawo spółdzielcze
- Ustawa z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach
- Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych
- Ustawa z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych
- Przyszła ustawa o przedsiębiorstwie społecznym

Istota spółdzielczości socjalnej

Przedsiębiorstwo społeczne (kryteria według EMES)

Prowadzi **ciągłą** działalność w zakresie produkcji dóbr i/lub sprzedaży usług;
Posiada wysoki stopień **autonomii** (w przeciwieństwie do zależności);
Oznacza się znaczącym poziomem ryzyka ekonomicznego;
Charakteryzuje się minimalną ilością pracy odpłatnej.

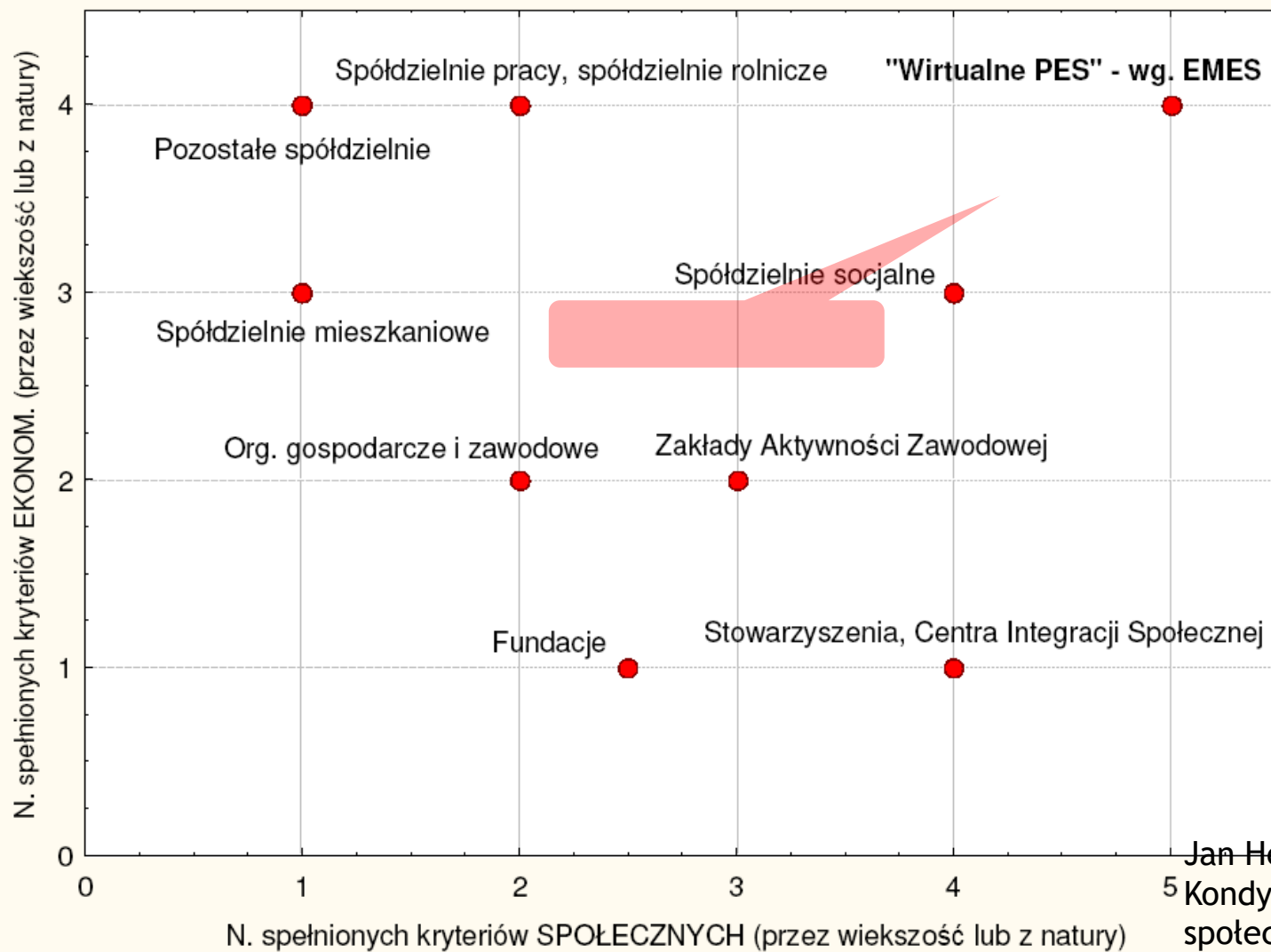
ekonomiczne

Inicjatywa uruchomiona przez **grupę obywateli**;
Władza decyzyjna **nie oparta** na własności kapitałowej;
Charakter partycypacyjny, angażujący osoby, których dotyczy dana działalność
Ograniczony rozdział **zysków**;
Wyraźny cel, przynoszący korzyści dla społeczności,;

aspekty społeczne

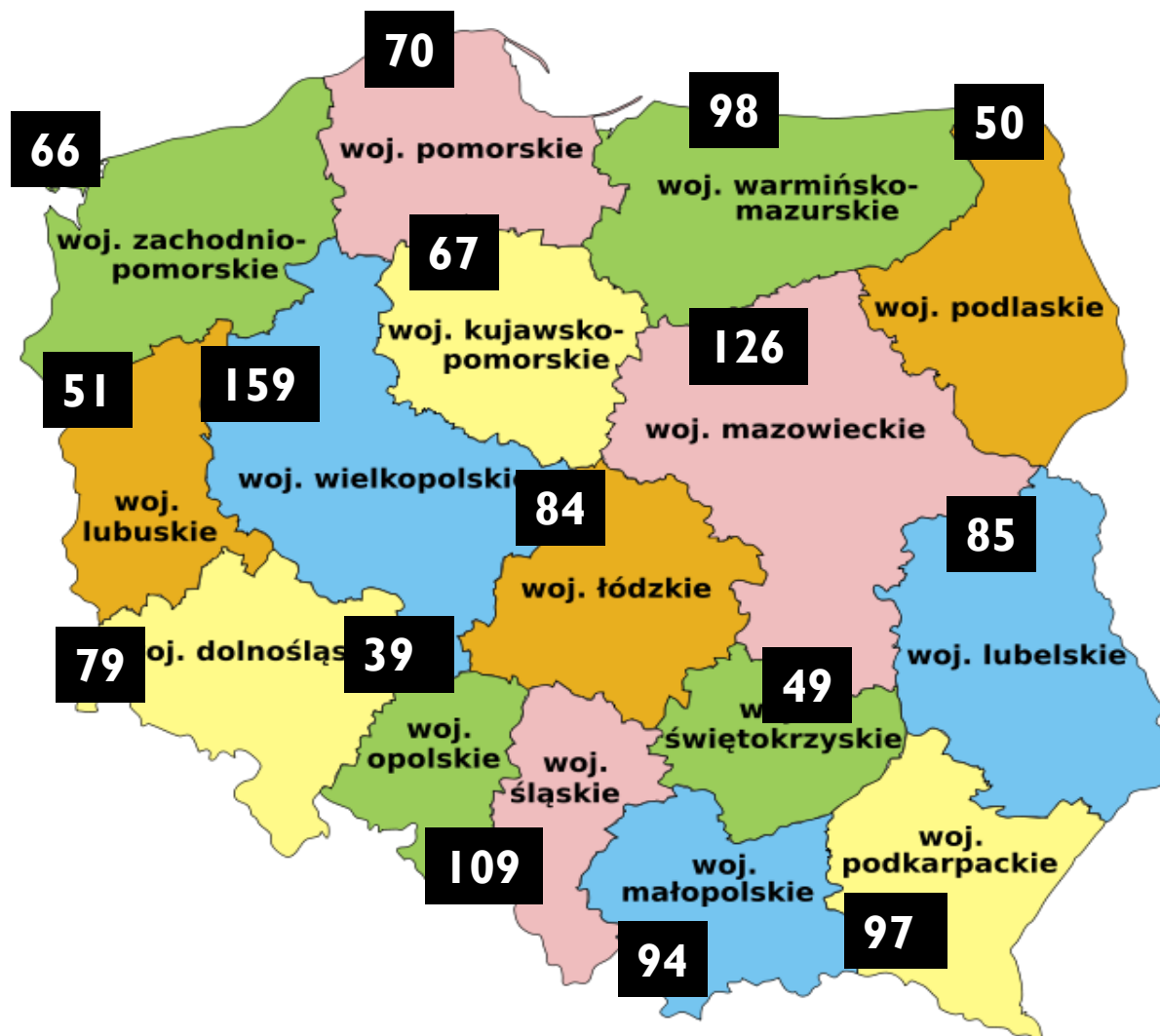
Jak to wygląda w Europie?

Spółdzielnie socjalne , przedsiębiorstwa społeczne	Włochy
Spółdzielnie solidarności społecznej	Portugalia
Spółdzielnie pracy, przedsiębiorstwa społeczne	Finlandia
Przedsiębiorstwa o celach społecznie użytecznych	Belgia
Spółki Interesu Społecznego	Wielka Brytania
Przedsiębiorstwa społeczno-ekonomiczne (SÖB)	Austria
Integracyjne przedsiębiorstwa społeczne	Hiszpania
Przedsiębiorstwa społeczne	Słowenia
Spółdzielnie socjalne	Węgry

Jan Herbst,
 5 Kondycja ekonomii społecznej w Polsce w: *Ekonomia społeczna. Teksty*

W Bazie OZRSS tworzonej na podstawie Krajowego Rejestru Sądowego w marcu 2016 zarejestrowano 1323 spółdzielnie socjalne

Etapy rozwoju spółdzielni socjalnych

Etap I

(czerwiec 2003 – maj 2004)

Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o **zatrudnieniu socjalnym**

możliwość rozpoczęcia działalności przez uczestników Centrum Integracji Społecznej w formie spółdzielni

możliwość refundacji składek na ubezpieczenie społeczne zatrudnionych spółdzielców do 12 miesięcy

Efekty: brak!

Etap II

(maj 2004 – lipiec 2006)

Ustawa z dnia 16 września 1982 r. - **Prawo spółdzielcze w ramach ustawy o promocji zatrudnienia**

możliwość utworzenia spółdzielni socjalnych przez bezrobotnych, niepełnosprawnych, osoby zagrożone wykluczeniem społecznym

możliwość uzyskania **dotacji** z Funduszu Pracy na utworzenie spółdzielni socjalnej

możliwość **refundacji składek** na ubezpieczenie społeczne zatrudnionych spółdzielców do 12 miesięcy tylko dla uczestników CIS

Efekty: Blisko **90 spółdzielni** z trudnościami w funkcjonowaniu na rynku

Etap III

(lipiec 2006 – lipiec 2009)

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych

Możliwości z etapu II

+

ulga w podatku dochodowym przy finansowaniu z nadwyżki reintegracji społecznej

możliwość prowadzenia działalności gospodarczej i odpłatnej statutowej

możliwość uczestniczenia w konkursach na **zlecenie zadań publicznych** zgodnie z przepisami ustawy o działalności pożytku publicznego

Efekty: **Ponad 150 spółdzielni**

Etap IV

(lipca 2009 –marzec 2011)

- ➔ proporcje osób zagrożonych wykluczeniem społecznym **50 do 50**,
- ➔ **nie tylko** osoby zagrożone wykluczeniem społecznym mogą być wyłącznie założycielami;
- ➔ nowa formuła: spółdzielnie socjalne tworzone przez osoby prawne;
- ➔ określenie **zasad** zatrudniania pracowników, niebędących spółdzielcami;
- ➔ rozszerzenie zasady **refundacji składek** na ubezpieczenie społeczne ze środków FP;
- ➔ uregulowano kwestie prowadzenia **działalności PP** w zakresie działalności odpłatnej
- ➔ uregulowano kwestie zasad udzielania pomocy publicznej;
- ➔ wprowadzenie w nowelizacji zmian także w ustawie - Prawo zamówień publicznych, wprowadzając tak zwane **klauzule społeczne** w zamówieniach publicznych

Etap IV

(od marca 2011)

możliwość prowadzenia działań przez spółdzielnie socjalne w ramach działalności statutowej nie tylko w ramach działalności odpłatnej, ale również nieodpłatnej;

obowiązek stałego przedkładania przez Radę Ministrów Sejmowi i Senatowi Rzeczypospolitej Polskiej w **okresach dwuletnich** informacji o funkcjonowaniu spółdzielni socjalnych, w oparciu o dane przekazane ministrowi właściwemu do spraw zabezpieczenia społecznego przez związki rewizyjne właściwe dla spółdzielczości socjalnej.

możliwość udzielania ze środków Funduszu Pracy dotacji na utworzenie spółdzielni nie tylko osobom bezrobotnym, lecz również absolwentom **centrum integracji społecznej** oraz absolwentom **klubów integracji społecznej**

Istota spółdzielczości socjalnej

*„rozważcie doskonale tę regułę:
gdy spółdzielnia stanie się tylko
przedsiębiorstwem –
będzie ona zawsze bardzo złym
przedsiębiorstwem”*

prof. Karol Gide

Założenie spółdzielni socjalnej

Spółdzielnię mogą założyć

- osoby bezrobotne, w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. Nr 99, poz. 1001, z późn. zm.),
- osoby, o których mowa w art. 2 pkt 1a i 1b ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225, z późn. zm.4)),
- osoby niepełnosprawne, w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776, z późn. zm.) - **posiadające pełną zdolność do czynności prawnych.**
- osoby do 30. roku życia oraz po ukończeniu 50. roku życia, posiadające status osoby poszukującej pracy, bez zatrudnienia w rozumieniu ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy

Założenie spółdzielni socjalnej

osoby, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 1-4, 6 i 7 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. Nr 122, poz. 1143, z późn. zm.),

„1) **bezdomnych** realizujących indywidualny program wychodzenia z bezdomności, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej;

2) **uzależnionych od alkoholu, po zakończeniu programu psychoterapii w zakładzie leczenia odwykowego;**

3) **uzależnionych od narkotyków lub innych środków odurzających, po zakończeniu programu terapeutycznego w zakładzie opieki zdrowotnej;**

4) **chorych psychicznie, w rozumieniu przepisów o ochronie zdrowia psychicznego;**

(...)

6) **zwalnianych z zakładów karnych, mających trudności w integracji ze środowiskiem, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej;**

7) **uchodźców realizujących indywidualny program integracji, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej,**

którzy podlegają wykluczeniu społecznemu i ze względu na swoją sytuację życiową nie są w stanie własnym staraniem zaspokoić swoich podstawowych potrzeb życiowych i znajdują się w sytuacji powodującej ubóstwo oraz uniemożliwiającej lub ograniczającej uczestnictwo w życiu zawodowym, społecznym i rodzinnym”.

ABSOLWENCI CENTRUM INTEGRACJI SPOŁECZNEJ LUB KLUBU INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Założenie spółdzielni socjalnej

Spółdzielnię socjalną mogą założyć także:

- ❑ **inne osoby** niż osoby bezrobotne, niepełnosprawne oraz wymienione w ustawie o zatrudnieniu socjalnym, **jeżeli ich praca na rzecz spółdzielni socjalnej wymaga szczególnych kwalifikacji, których nie posiadają pozostali członkowie tej spółdzielni**, o ile liczba tych osób nie stanowi więcej niż 50% ogólnej liczby założycieli;
- ❑ **organizacje pozarządowe** w rozumieniu przepisów o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie lub **jednostki samorządu terytorialnego**;
- ❑ **kościelne osoby prawne.**

Założenie spółdzielni socjalnej

- ❑ Liczba założycieli spółdzielni socjalnej nie może być mniejsza niż pięć, jeżeli założycielami są osoby fizyczne, i dwa, jeżeli założycielami są osoby prawne
 - ❑ Mogą być to zatem dwie gminy (powiaty), gmina (powiat) i NGO, dwa NGO
 - ❑ Niejasność przy konstrukcji mieszanej (osób prawnych i osób fizycznych)

Działanie spółdzielni socjalnej

Przedmiotem działalności spółdzielni socjalnej jest **prowadzenie wspólnego przedsiębiorstwa w oparciu o osobistą pracę członków.**

Spółdzielnia socjalna działa na rzecz:

- ❑ **społecznej reintegracji jej członków** przez co należy rozumieć działania mające na celu odbudowanie i podtrzymanie umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania lub pobytu,
- ❑ **zawodowej reintegracji jej członków** przez co należy rozumieć działania mające na celu odbudowanie i podtrzymanie zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy - **a działania te nie są wykonywane w ramach prowadzonej przez spółdzielnię socjalną działalności gospodarczej.**

Działanie spółdzielni socjalnej

Reintegracja społeczna

Ustawodawca nie wskazał enumeratywnie zakresu możliwych działań, a tym samym pełnego zakresu możliwych wydatków na ten cel. Z dotychczasowej praktyki działań spółdzielczych można natomiast wskazać przykładowe kierunki działań w tym obszarze:

□ **o charakterze obywatelskim** – organizowanie i uczestnictwo członków spółdzielni w spotkaniach z politykami, urzędnikami na szczeblu rządowym, samorządowym, organizacja i podpisywanie petycji, edukacja proekologiczna członków, w tym poprzez wspieranie różnego typu akcji ekologicznych (np. zakup kubłów pozwalających segregować w sposób ekologiczny śmieci), działalność lobbingowa i rzecznicza na rzecz ruchu spółdzielczego;

Działanie spółdzielni socjalnej

Reintegracja społeczna cd.

- ❑ o charakterze pomocowym czy prospołecznym – polegających na udzielaniu pomocy i wsparcia członkom spółdzielni, niezależnego od ich pracy, jak i wsparcie lub uczestnictwo w pomocy wzajemnej, np. pomoc w zakupie opału, udział w sprzątanii ulicy, pomoc dla członków spółdzielni w bieżących sprawach, np. zakupy, sprawy na pocztce, opieka nad dzieckiem, udział w urządzaniu, sfinansowanie lub zorganizowanie miejsca zabaw dla dzieci czy organizowanie zbiórki odzieży;
- ❑ o charakterze kooperacyjnym – mających na celu rozwój umiejętności współpracy z innymi; przy czym kooperacji służy wszelkiego typu działalność o charakterze integracyjnym, np. wspólne szkolenia i wyjazdy szkoleniowe na rzecz budowania zespołu, organizacja i uczestnictwo w rozgrywkach sportowych, gry zespołowe.

Działanie spółdzielni socjalnej

Reintegracja zawodowa

W tym przypadku działania spółdzielni oraz możliwe wydatki dotyczą zwiększenia motywacji członków spółdzielni socjalnej do podwyższenia kwalifikacji zawodowych, odnalezienia własnej ścieżki rozwoju i kariery zawodowej poprzez pracę z doradcami zawodowymi (np. psychologiem pracy), a w konsekwencji zdobycia wykształcenia, zawodu lub umiejętności umożliwiających samorealizację zawodową.

Działanie spółdzielni socjalnej

Spółdzielnia socjalna może prowadzić **działalność społeczną i oświatowo-kulturalną** na rzecz swoich członków oraz ich środowiska lokalnego, a także **działalność społecznie użyteczną w sferze zadań publicznych** określonych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Działanie spółdzielni socjalnej

Prowadzenie **działalności oświatowo-kulturalnej** możliwe jest zarówno wobec członków i pracowników spółdzielni, jak i rodzin spółdzielców oraz środowiska lokalnego.

Działalność taką można przykładowo realizować poprzez organizowanie:

- zajęć w stałych lub czasowych sekcji zainteresowań członków spółdzielni i ich rodzin;
- imprez plenerowych, poprzez imprezy dla środowiska spółdzielczego lub wspólne wraz ze społecznością lokalną;
- działalności kulturalnej, poprzez zakup biletów na imprezy artystyczne, kulturalne, rozrywkowe i sportowe oraz zakup sprzętu sportowego do wspólnego użytku;
- zajęć edukacyjnych i szkoleniowych;
- działalności sportowej i turystycznej, poprzez organizowanie zajęć sportowych, wycieczek turystycznych;
- inicjowanie działań społecznych, m.in. poprzez współpracę z młodzieżą, tworzenie spółdzielni uczniowskich.

Działanie spółdzielni socjalnej

Działalnością nieodpłatną pożytku publicznego jest działalność prowadzona przez organizacje pozarządowe i spółdzielnie socjalne, w sferze zadań publicznych, o której mowa w art. 4, za które nie pobierają one wynagrodzenia.

Może to być np. realizacja zadań zleconych przez organy administracji publicznej w konkurach organizowanych przez gminy i powiaty.

WYZWANIA

- Ustawa o przedsiębiorczości społecznej/ekonomii społecznej
- Tworzenie **trwałych** i **stabilnych** nowych miejsc pracy w nowych i istniejących spółdzielniach socjalnych, w tym zielonych miejsc pracy, miejsc pracy na wsi, miejsc pracy dla osób starszych/młodych
- Realizacja usług **społecznych użyteczności publicznej**

FINANSOWANIE ROZWOJU

- **DOTACJE** (max. 24 000,00 zł/jedno miejsce pracy + wsparcie pomostowe max. 2 000/osobę/rok)
- **INSTRUMENTY ZWROTNE** (pożyczki, leasing, ES Fundusz)

Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej – ramy krajowe i system wsparcia

**Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej-
dokument o charakterze operacyjno-wdrożeniowym,
ustanowiony w celu realizacji średniookresowej
strategii rozwoju kraju – Strategii Rozwoju Kraju 2020
oraz Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego, Strategii
Rozwoju Kapitału Ludzkiego, Krajowej Strategii
Rozwoju Regionalnego oraz innych strategii rozwoju,
opracowany przez Grupę ds. Strategicznych działającą
w ramach Zespołu ds. Rozwiązań Systemowych w
Zakresie Ekonomii Społecznej, pod przewodnictwem
Ministra Pracy i Polityki Społecznej, w którym
określono kluczowe kierunki interwencji publicznej
mające służyć kształtowaniu jak najlepszych warunków
dla rozwoju ekonomii społecznej i przedsiębiorstw
społecznych w Polsce.**

Cele KPRES 2020

Cel nadrzędny: W roku 2020 ekonomia społeczna stanowi ważny czynnik wzrostu zatrudnienia, spójności społecznej oraz rozwoju kapitału społecznego.

Cel główny: Do roku 2020 podmioty ekonomii społecznej staną się ważnym elementem aktywizacji osób w trudnej sytuacji oraz dostarczycielem usług użyteczności publicznej działającymi we wspólnotach samorządowych

**Cel operacyjny 1:
Wspólnota**

Wzmocnienie roli podmiotów ekonomii społecznej we wspólnotach samorządowych

**Cel operacyjny 2:
Otoczenie**

Powstanie i utrzymanie 35 tys. miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych

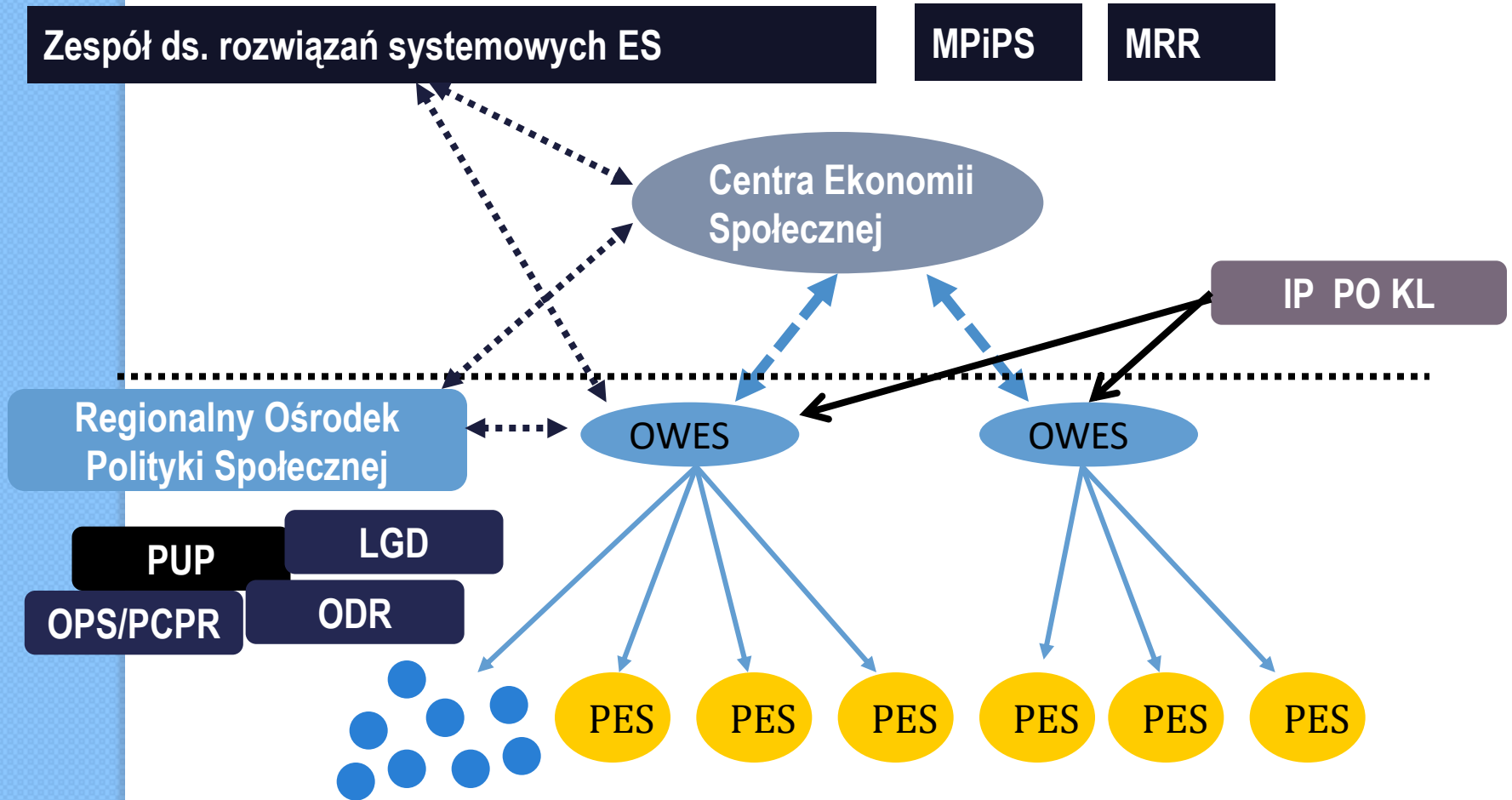
**Cel operacyjny 3:
Przywództwo**

Wzrost skuteczności mechanizmów zarządzania i koordynacji polityki ekonomii społecznej

**Cel operacyjny 4:
kompetencje**

Wzrost kompetencji w obszarze ekonomii społecznej w społeczeństwie

Diagnoza KPRES

Potencjał zasobów – ekonomia społeczna

Sfera nieformalna / usługi wzajemne

Podmioty integracyjne
ok. 5 tys.
zatrudnionych

Podmioty działające w sferze
pożytku publicznego
ok. 77 tys. (28,7 tys.) tys. podmiotów
103/123 tys. zatrudnionych

w tym: podmioty działające w
sferze pożytku publicznego
prowadzące działalność
gospodarczą (ok. 9 tys.
podmiotów)

Spółdzielnie konsumenckie
Spółdzielnie producentów
Spółdzielnie pracownicze

ok. 15,2 tys.
265,9 tys. zatrudnionych

Przedsiębiorstwa
społeczne

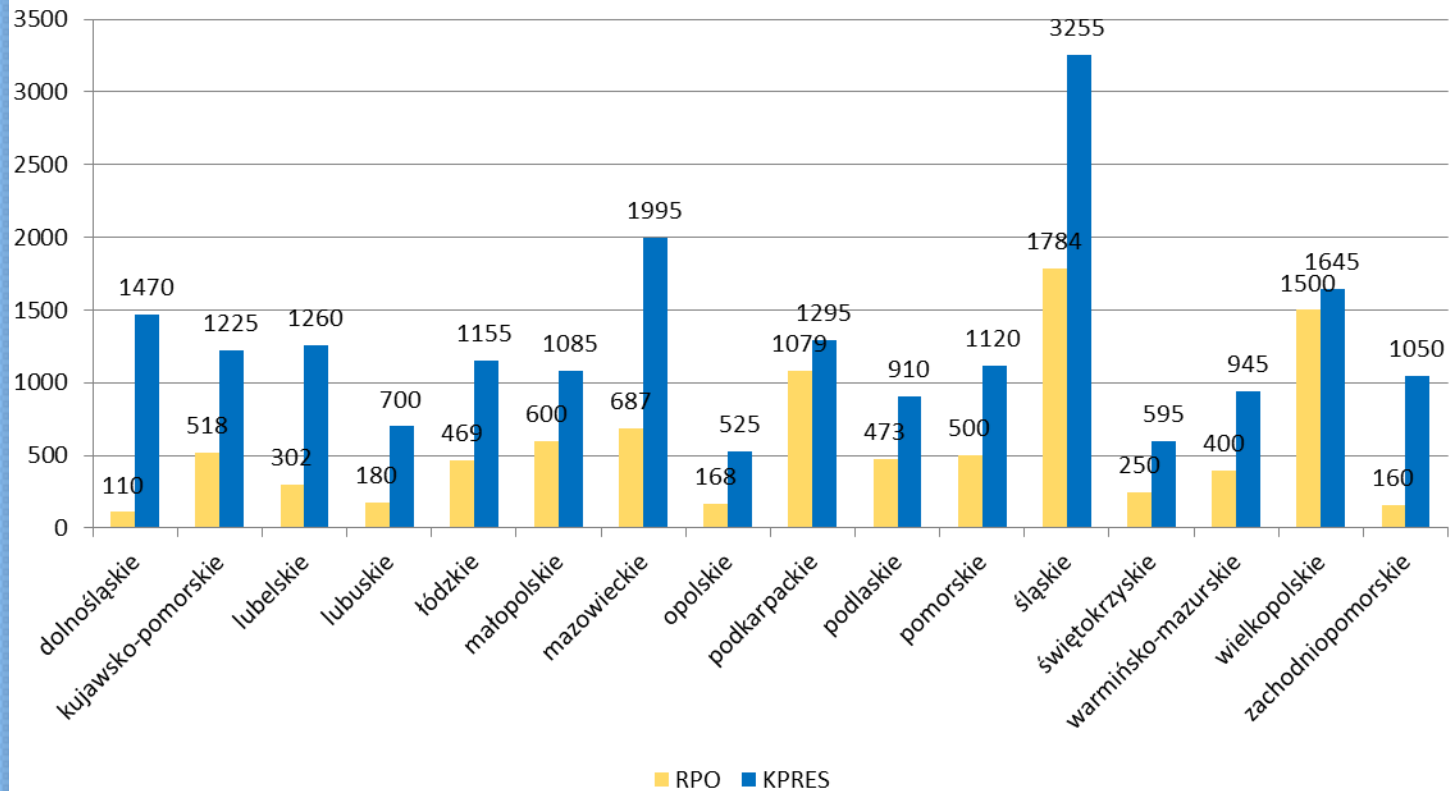
Spółdzielnie
socjalne

Miejsca pracy w RPO i KPRES

PO KL = tylko szacunki ok. 3-4 tys.

RPO = 8.930, w tym trwałe 3.171

KPRES = 35.000/20.000 z EFS

Cel główny: Do roku 2020 podmioty ekonomii społecznej staną się ważnym elementem aktywizacji osób w trudnej sytuacji oraz dostarczycielem usług użyteczności publicznej działającymi we wspólnotach samorządowych

Rezultat 3: Wzrost skuteczności mechanizmów zarządzania i koordynacji polityki ekonomii społecznej

Cel strategiczny

Rezultat nadrzędny

Rezultaty niższego rzędu

Stworzenie do 2014 partycypacyjnego ośrodka koordynacji ekonomii społecznej w politykach publicznych (KKR ES)

Stworzenie do 2014 innowacyjnego podmiotu publiczno-społecznego który przejmie zadania w zakresie akredytacji usług, koordynacji działań w obszarze innowacji, doradztwa i wsparcia dla regionów

Stworzenie do 2014 roku w ramach każdego Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej mechanizmów koordynacji działań w zakresie ekonomii społecznej w województwie;

50% podmiotów ekonomii społecznej działa w organizacjach przedstawicielskich

Funkcjonuje Izba Przedsiębiorców Społecznych

Wzrost wiedzy na temat ekonomii społecznej

Działanie IV.1. Koordynacja polityki ekonomii społecznej na poziomie krajowym

Działanie IV.2. Koordynacja polityki ekonomii społecznej na poziomie regionalnym

Działanie IV.3. Samoorganizacja ekonomii społecznej

Działanie IV.4. Monitoring i badania ekonomii społecznej

Działania

Cel strategiczny

Cel główny: Do roku 2020 podmioty ekonomii społecznej staną się ważnym elementem aktywizacji osób w trudnej sytuacji oraz dostarczycielem usług użyteczności publicznej działającymi we wspólnotach samorządowych

Rezultat nadrzędny

Rezultat 4: Wzrost kompetencji na temat ekonomii społecznej w społeczeństwie

Rezultaty niższego rzędu

Upowszechnienie idei ekonomii społecznej w społeczeństwie

Wzrost wiedzy o ekonomii społecznej wśród 30% członków lokalnych RDPP, Rad JST, członków zarządów JST.

W 10% szkół podstawowych i ponadpodstawowych działają spółdzielnie uczniowskie lub inne formy kooperatywnej przedsiębiorczości

W 12 województwach uruchomiono system mikrograntów dla młodzieży

Podstawowe kwestie ekonomii społecznej wprowadzone do podstawy programowej

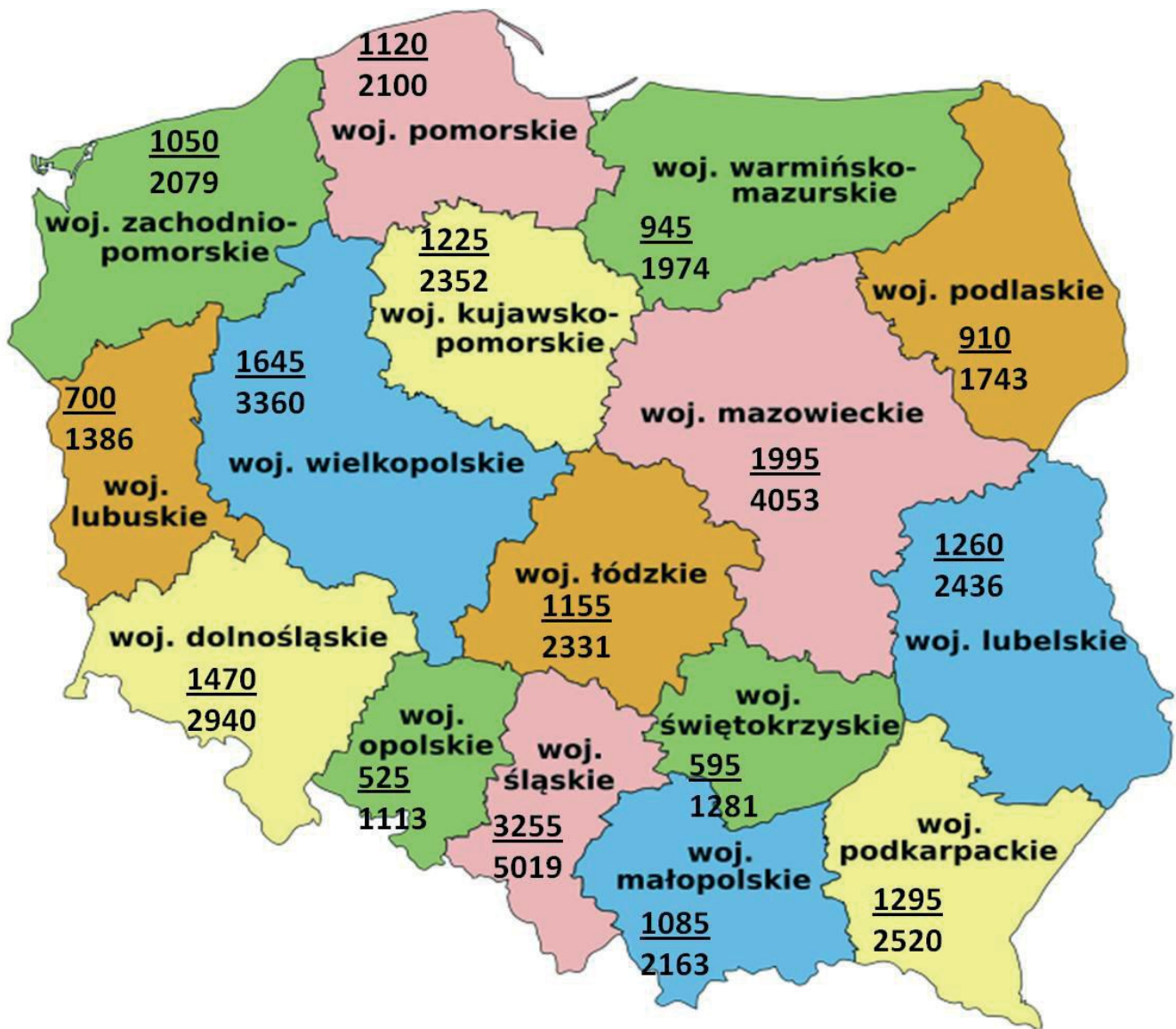
500 przedsiębiorstw społecznych uruchomiono w ramach Akademickich Inkubatorów Przedsiębiorczości lub inicjatyw akademickich

Działania

Działanie V.1. Kampanie edukacyjne

Działanie V.3. Działania edukacyjne dla środowisk lokalnych

Działanie V.4. Edukacja na poziomie szkolnym i akademickim

Poziom regionalny – koordynacja eS

OPOLSKI PROGRAM
ROZWOJU EKONOMII SPOŁECZNEJ
na lata 2016–2022

Opole 2016

- Instytucją odpowiedzialną za przygotowanie i wdrażanie programu w regionie, w imieniu samorządu województwa jest **Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Opolu**.
- Działania i cele Programu mają **odpowiadać na negatywne procesy i zjawiska społeczne** zachodzące w województwie oraz problemy i potrzeby osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym.

Priorytety OPRES

Priorytet pierwszy

- Promocja ekonomii społecznej w regionie, której efektem winien być wzrost wiedzy i świadomości społecznej na temat roli i znaczenia ekonomii społecznej w rozwoju regionalnym

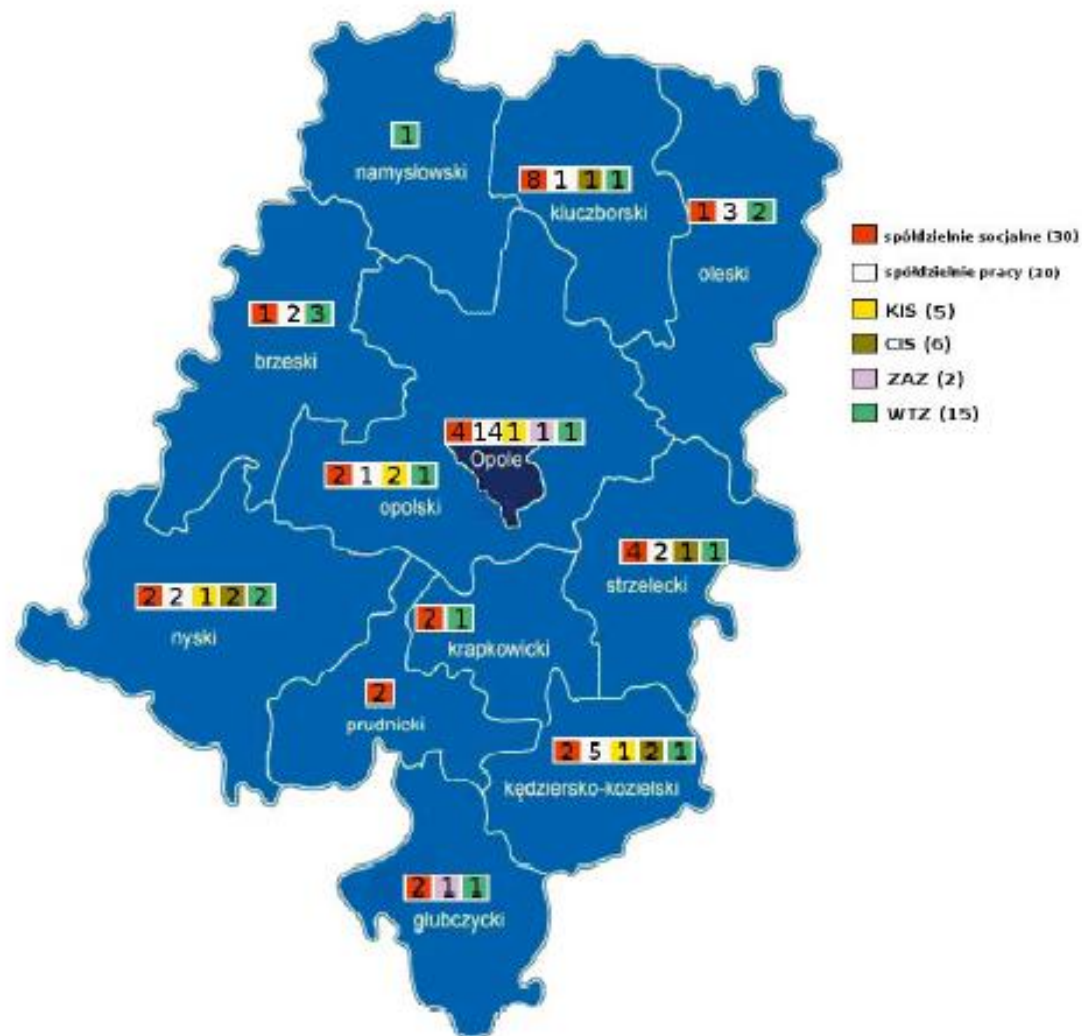
Priorytet drugi

- Rozwój i wzmocnienie systemu wsparcia ekonomii społecznej

Priorytet trzeci

- Rozwój partnerstwa i otoczenia na rzecz ekonomii społecznej, którego celem jest wypracowanie mechanizmów partnerstwa i współpracy na rzecz rozwoju ekonomii społecznej w woj. opolskim

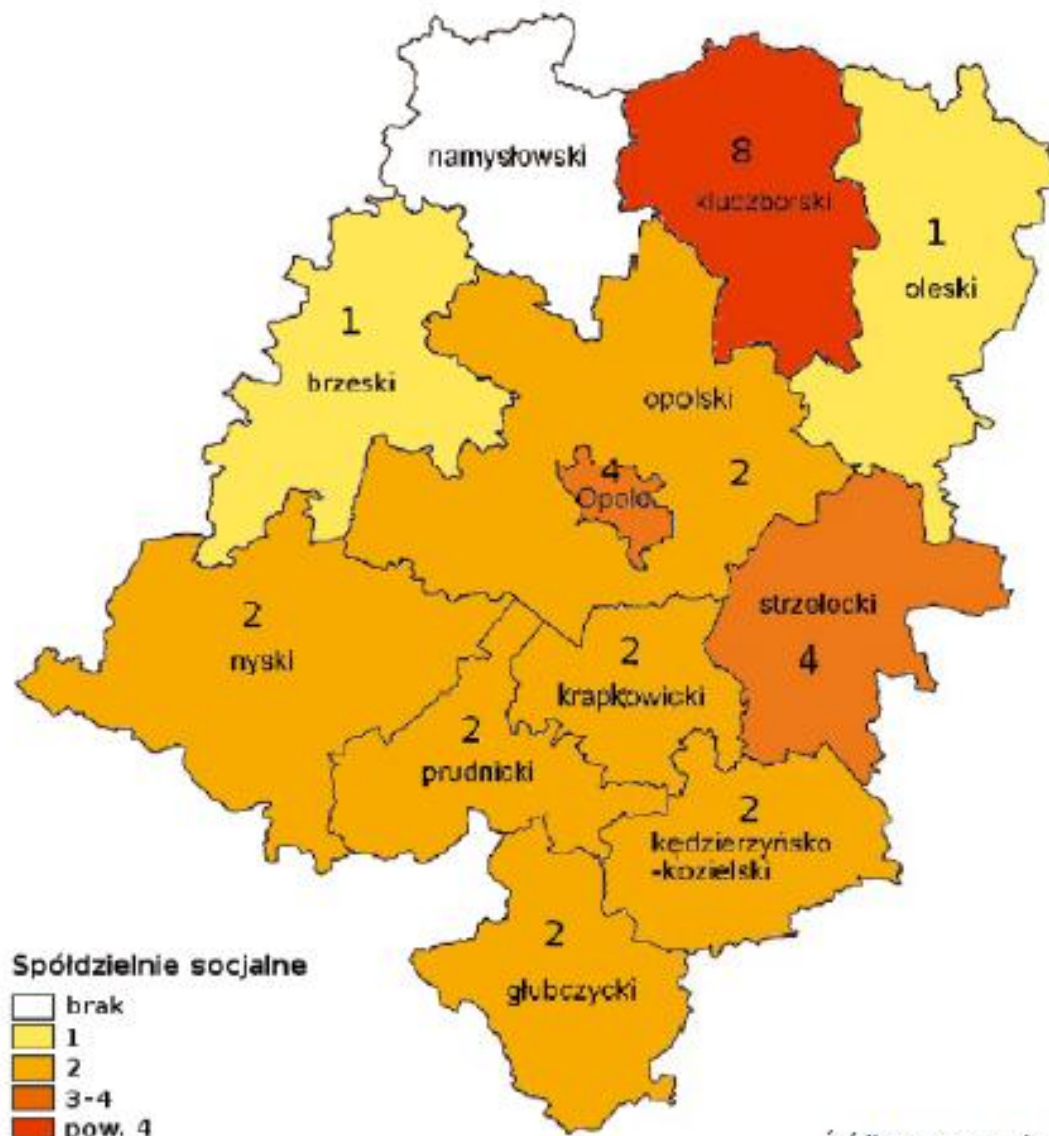
Mapa 6. Podmioty ekonomii społecznej w powiatach województwa opolskiego (bez fundacji i stowarzyszeń) – wg stanu na 30.09.2015 r.

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu

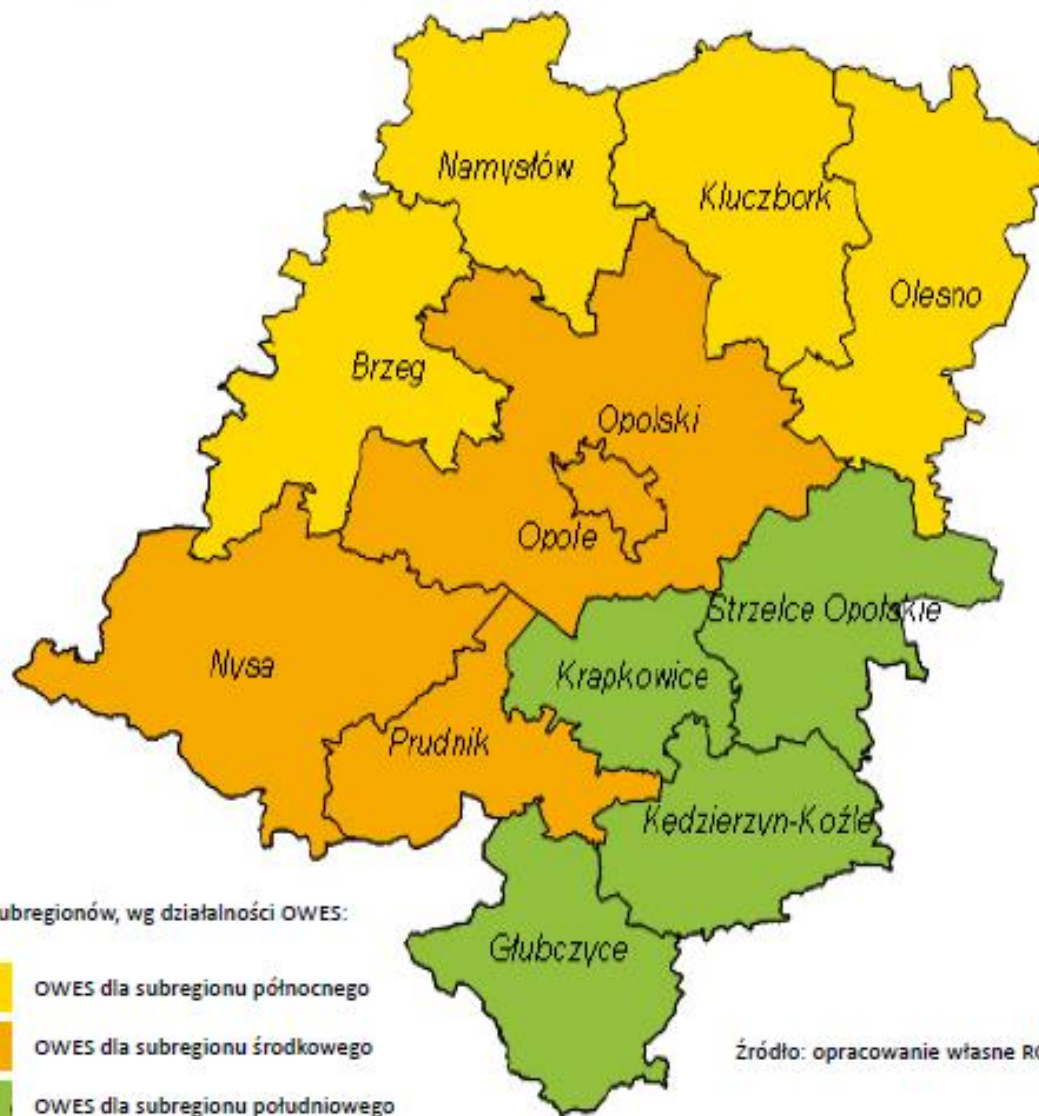
Mapa 9.

Spółdzielnie socjalne w woj. opolskim w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu

Mapa 10. Mapa podziału subregionów w regionie

Zadania ROPS w Opolu

- 1) Koordynacja sieci współpracy na rzecz rozwoju ES – prowadzenie sekretariatu Regionalnego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej.
- 2) Działania informacyjne związane ze stosowaniem klauzul społecznych i społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych.
- 3) Działania informacyjne zwiększające wykorzystanie mechanizmu zlecenia usług w oparciu o ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie lub inne ustawy.

4) Zbieranie informacji o klastrach i franczyzach, inicjowanie włączenia się w regionalne przedsięwzięcia.

5) Inicjowanie współpracy jednostek pomocy społecznej w zakresie rozwiązywania problemów społeczno-ekonomicznych np. dostępności mieszkań, działań na rzecz osób starszych, usług opiekuńczych.

6) Budowanie powiązań pomiędzy nauką, biznesem, a podmiotami ekonomii społecznej (programy edukacyjne i informacyjne).

7) Kampanie promocyjne na rzecz ekonomii społecznej.

8) Współpraca z gminami w zakresie tworzenia lokalnych planów rozwoju ekonomii społecznej, w tym rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność, współpraca przy tworzeniu lokalnych strategii rozwiązywania problemów społecznych.

9) Wizyty studyjne, związane z kluczowymi sferami rozwoju.

10) Opracowanie koncepcji promocji idei ekonomii społecznej w województwie poprzez system edukacji formalnej i nieformalnej dla dzieci oraz dla dorosłych (ewentualnie w ramach konkursu ofert, powierzenia bądź zlecenia zadania publicznego).

11) Koordynacja działań związanych z Młodzieżowymi Funduszami Grantowymi.

Kluczowe sfery rozwoju OPRES

Ośrodki Wsparcia ekonomii społecznej – lokalna podstawa systemu wsparcia

**ZACHODNIO-
POMORSKIE**

OWES w Szczecinie
cpt.org.pl
OWES w Koszalinie
owes.koszalin.pl

**KUJAWSKO
POMORSKIE**

OWES w Inowrocławiu
kpces.byd.pl
OWES w Bydgoszczy
kpowes.org.pl
OWES w Toruniu
ecwm.org.pl
OWES w Toruniu

POMORSKIE

OWES w Słupsku
owes.slupsk.pl
OWES w Gdańsku
dobrarobota.org
OWES w Debrznie
stowdeb.pl

PODLASKIE

OWES w Białymstoku
owop.org.pl
OWES w Suwałkach
pryzmat.org.pl

WIELKOPOLSKIE

OWES w Kaliszu
jadwiga.org
OWES w Koninie
woes.pl
OWES w Pile
owesetap.pl
OWES w Poznaniu
wces.eu
OWES w Lesznie
pisop.org.pl

**WARMIŃSKO
MAZURSKIE**

OWES w Elblągu
owies.org.pl
OWES w Nidzicy
ekonomiaspoleczna.nida.pl
OWES w Olsztynie
wamacoop.olsztyn.pl

MAZOWIECKIE

OWES w Warszawie
www.fise.org.pl

ŚWIĘTOKRZYSKIE

OWES w Skarżysku-
Kamiennej
pakd.itl.pl
OWES w Kielcach
sir.com.pl

LUBUSKIE

OWES w Gorzowie Wlkp
lubuskie.org.pl
OWES w Słubicach
fundacjacp.org

LUBELSKIE

OWES w Lubartowie
lubartow.eslubelskie.pl
OWES w Zamościu
eslubelskie.pl
OWES w Lublinie
eds-fundacja.pl
OWES w Mełgwie
modrzew.org

DOLNOŚLĄSKIE

OWES w Legnicy
lsio.org.pl/
OWES w Wałbrzychu
merkury@merkury.org.pl
OWES we Wrocławiu
rcwip.pl

PODKARPACKIE

OWES w Rzeszowie
akademiaobywatelska.eu
OWES w Jaśle
pakd.itl.pl
OWES w Przemyśle
prowes.com.pl

OPOLSKIE

OWES w Byczynie
owesbyczyna.pl
OWES w Opolu
owes.wszia.opole.pl

ŁÓDZKIE

OWES w Łodzi
wsparciespoleczne.pl

ŚLĄSKIE

OWES w Częstochowie
jowes.pl
OWES w Rybniku
cris.org.pl
OWES w Bielsku-Białej
owes.bcp.org.pl
OWES w Katowicach
owes.mostkatowice.pl
OWES w Łaziskach Górnych
owes.com.pl

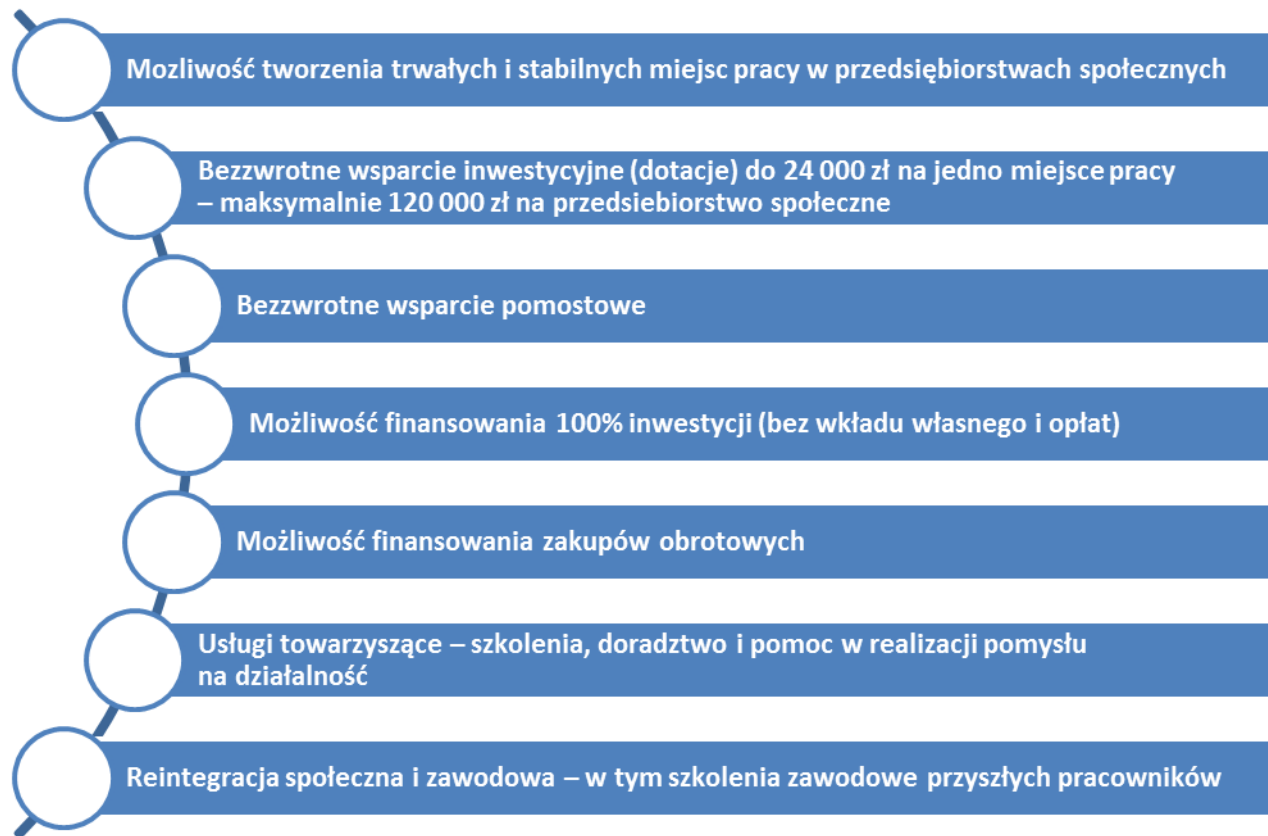
MAŁOPOLSKIE

OWES w Chrzanowie
tozch.edu.pl
OWES w Krakowie
fundacja.e-gap.pl

Czym jest OWES?

- **Ośrodek wsparcia ekonomii społecznej (OWES)** – podmiot lub partnerstwo posiadające akredytację ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, świadczące łącznie wszystkie rodzaje usług wsparcia ekonomii społecznej.
- **Standardy Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej**
- Finansowanie

Dlaczego warto korzystać z oferty OWES?

-
- Możliwość tworzenia trwałych i stabilnych miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych
 - Bezwrotne wsparcie inwestycyjne (dotacje) do 24 000 zł na jedno miejsce pracy – maksymalnie 120 000 zł na przedsiębiorstwo społeczne
 - Bezwrotne wsparcie pomostowe
 - Możliwość finansowania 100% inwestycji (bez wkładu własnego i opłat)
 - Możliwość finansowania zakupów obrotowych
 - Usługi towarzyszące – szkolenia, doradztwo i pomoc w realizacji pomysłu na działalność
 - Reintegracja społeczna i zawodowa – w tym szkolenia zawodowe przyszłych pracowników

Dla kogo?

- **Podmioty ekonomii społecznej, ich kadra zarządzająca oraz pracownicy;**
- **Osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym;**
- **Osoby planujące założenie podmiotu ekonomii społecznej lub podjęcie pracy w podmiocie ekonomii społecznej;**
- Osoby prawne planujące założenie podmiotu ekonomii społecznej
- Jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne,
- Przedsiębiorstwa
- Inne osoby z otoczenia sektora ekonomii społecznej i osoby zainteresowane eS

Jakie usługi świadczy OWES?

1. Usługi animacji lokalnej
2. Usługi inkubacji
3. Usługi wsparcia biznesowego

USŁUGI ANIMACJI

-
- Pobudzenie aktywności osób, grup i instytucji w przestrzeni publicznej
 - Ożywienie społeczności lokalnej poprzez inicjowanie różnego rodzaju aktywności, polegających na pracy z grupami w środowisku lokalnym, mających szczególnie na celu aktywizację zawodową i społeczną osób zagrożonych wykluczeniem
 - Tworzenie i praca z grupami inicjatywnymi, wypracowującymi założenia PES
 - Budowanie partnerstw lokalnych
 - Wsparcie liderów
 - Dialog obywatelski
 - Planowanie strategiczne

Wsparcie badawcze:

- diagnoza potrzeb środowiska lokalnego,
- stworzenie strategii rozwoju ekonomii społecznej
- badania marketingowe

USŁUGI INKUBACJI

Inkubacja przedsiębiorstw społecznych oraz wsparcie merytoryczne w tworzeniu i rozwoju:

- podmiotów ekonomii społecznej,
- przedsiębiorstw społecznych, w tym spółdzielni socjalnych,
- spółdzielni uczniowskich.

- **staże połączone z reintegracją społeczną i zawodową,**
- **doradztwo biznesowe** w zakresie pozyskiwania zewnętrznych źródeł finansowania,
- **usługi towarzyszące wsparciu finansowemu,** polegające na podnoszeniu wiedzy i rozwijaniu umiejętności potrzebnych do założenia, prowadzenia i rozwijania przedsiębiorstwa społecznego, w szczególności związanych ze sferą ekonomiczną funkcjonowania przedsiębiorstwa społecznego, dostarczaniu i rozwijaniu kompetencji i kwalifikacji zawodowych potrzebnych do pracy w przedsiębiorstwie społecznym,
- pomoc w uzyskaniu stabilności funkcjonowania i przygotowaniu do w pełni samodzielnego funkcjonowania – dla nowoutworzonych przedsiębiorstw społecznych,
- pomoc w otrzymaniu dotacji z PUP na tworzenie nowych miejsc pracy w spółdzielniach socjalnych,
- **usługi reintegracji społecznej i zawodowej** osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,

Wsparcie szkoleniowe i inkubacja przedsiębiorstw społecznych i podmiotów ekonomii społecznej:

- szkolenia dla osób fizycznych i podmiotów ekonomii społecznej w zakresie tworzenia, prowadzenia i pracy w tych podmiotach,
- szkolenia miękkie dla przyszłych pracowników przedsiębiorstw społecznych w zakresie nabywania nowych umiejętności,
- warsztaty integracyjne dla przyszłych pracowników przedsiębiorstw społecznych i podmiotów ekonomii społecznej,
- szkolenia zawodowe dla przyszłych pracowników przedsiębiorstw społecznych.

Dotacje – dla kogo?

grupy inicjatywne osób fizycznych

chcące utworzyć nowe przedsiębiorstwa społeczne

w których utworzą nowe trwałe miejsca pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

grupy inicjatywne osób prawnych

chcące utworzyć nowe przedsiębiorstwa społeczne

w których utworzą nowe trwałe miejsca pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

istniejące przedsiębiorstwa społeczne

- które utworzą trwałe i stabilne miejsca pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

podmioty ekonomii społecznej, które przekształcą się w przedsiębiorstwa społeczne

- i w tych przedsiębiorstwach społecznych utworzą trwałe i i stabilne miejsca pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

Na kogo może być dotacja?

osoby bezrobotne, które są **najbardziej oddalone od rynku pracy** to jest takich, które oprócz bezrobocia doświadczają wykluczenia społecznego na podstawie innych przesłanek wykluczających

co to znaczy?

osoby bezrobotne to osoby pozostające bez pracy, gotowe do podjęcia pracy i aktywnie poszukujące zatrudnienia

poza bezrobociem (zarejestrowanym bądź nie) wymagana jest jeszcze przynajmniej jedna przysłanka wykluczająca

osoby, o których mowa w art. 4 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 27 kwietnia 2006 r. o **spółdzielniach socjalnych**, które doświadczają wykluczenia społecznego na podstawie co najmniej jednej **przesłanki wykluczającej**

co to znaczy?

osoby do 30. roku życia oraz po ukończeniu 50. roku życia, posiadające status osoby poszukującej pracy, bez zatrudnienia w rozumieniu ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy

wymagana jest jeszcze przynajmniej jedna przesłanka wykluczająca

Jakie są wyjątki?

Nie jest możliwe przyznanie dotacji na stworzenie miejsca pracy dla osób, które wykonują pracę na podstawie umowy o pracę, spółdzielczej umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej, lub prowadzą działalność gospodarczą w momencie złożenia wniosku o przyznanie dotacji, z wyjątkiem:

- a) osób ubogich pracujących – takich, które wykonują pracę, za którą otrzymują wynagrodzenie i jednocześnie są uprawnione do korzystania z pomocy społecznej na podstawie przesłanki ubóstwo, tj. której dochody nie przekraczają kryteriów dochodowych ustalonych w oparciu o próg interwencji socjalnej lub
- b) osób z niepełnosprawnością zatrudnionych w Zakładzie Aktywności Zawodowej, lub
- c) osób do 30. roku życia oraz po ukończeniu 50. roku życia, posiadających status osoby poszukującej pracy, bez zatrudnienia

USŁUGI WSPARCIA BIZNESOWEGO

Wsparcie doradcze i usługi na rzecz przedsiębiorstw społecznych oraz podmiotów ekonomii społecznej:

- doradztwo kluczowe i biznesowe na rzecz powstawania i rozwoju podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych,
- doradztwo prawne,
- doradztwo finansowe,
- doradztwo i usługi marketingowe (w tym opracowanie pełnej strategii marketingowej),
- doradztwo i usługi księgowo,
- doradztwo pracownika socjalnego,

-
- mentoring biznesowy,
 - tutoring/coaching,
 - animacja partnerstw lokalnych,
 - pomoc w poszukiwaniu i utrzymaniu partnerów biznesowych,
 - restrukturyzacja działalności,
 - sieciowanie podmiotów ekonomii społecznej,
 - inne związane z działalnością przedsiębiorstw społecznych i podmiotów ekonomii społecznej.

- **Wsparcie promocyjne i marketingowe:**
- kampanie promocyjne przedsiębiorstw społecznych i podmiotów ekonomii społecznej w radiu i telewizji,
- wydanie broszur promujących podmioty ekonomii społecznej i przedsiębiorstwa społeczne z subregionu konińskiego,
- artykuły sponsorowane na temat podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych,
- doradztwo i usługi marketingowe, content marketing,
- promocja sektora gospodarki społecznej, usług i produktów podmiotów ekonomii społecznej,
- tworzenie przyjaznego klimatu dla przedsiębiorczości społecznej poprzez organizację eventów, konferencji i spotkań sieciujących i promocyjnych.

Wsparcie edukacyjne:

- działania edukacyjne w szkołach gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych na temat ekonomii społecznej oraz spółdzielni uczniowskich,
- tworzenie spółdzielni uczniowskich,
- warsztaty edukacyjno-hospitacyjne dla szkół wyższych,
- organizacja spotkań informacyjnych na temat sektora ekonomii społecznej dla lokalnej społeczności,
- wizyty studyjne.

INNE USŁUGI WSPARCIA

Działania siecujące:

- sesje dialogowe
- wizyty studyjne w istniejących przedsiębiorstwach społecznych i podmiotach ekonomii społecznej
- Franczyza społeczna

Bezzwrotne wsparcie finansowe na tworzenie miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych i podmiotach ekonomii społecznej:

- bezzwrotne wsparcie finansowe (dotacje inwestycyjne i wsparcie pomostowe) na tworzenie miejsc pracy dla osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym poprzez **tworzenie nowych przedsiębiorstw społecznych – maksymalnie 24 000,00 zł na miejsce pracy i 120 000,00 zł na podmiot**
- bezzwrotne wsparcie finansowe (dotacje inwestycyjne) na tworzenie miejsc pracy dla osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym **w istniejącym przedsiębiorstwie społecznym – maksymalnie 24 000,00 zł na miejsce pracy i 120 000,00 zł na podmiot**
- bezzwrotne wsparcie finansowe (dotacje inwestycyjne) na tworzenie miejsc pracy dla osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym **w podmiotach ekonomii społecznej, wyłącznie pod warunkiem przekształcenia tych podmiotów w przedsiębiorstwa społeczne – maksymalnie 24 000,00 zł na miejsce pracy i 120 000,00 zł na podmiot**

Usługi społeczne użyteczności publicznej – czym są i jak je dobrze realizować?

-
- usługi, które bez interwencji publicznej nie byłyby świadczone lub byłyby świadczone na innych warunkach, jeżeli chodzi o jakość, bezpieczeństwo, przystępność cenową, równe traktowanie czy powszechność dostępu na rynku

- jednym z priorytetów inwestycyjnych Europejskiego Funduszu Społecznego jest *„ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym”*. Dzięki tym i podobnym rozwiązaniom administracja publiczna na szczeblu lokalnym ma coraz większe możliwości zwiększania dostępu do usług społecznych użyteczności publicznej

Usługi społeczne użyteczności publicznej

- **zadania o charakterze użyteczności publicznej, to zadania, których celem jest bieżące i nieprzerwane zaspokajanie zbiorowych potrzeb ludności w drodze świadczenia usług powszechnie dostępnych.**

Społecznie odpowiedzialny samorząd

- **Usługi użyteczności publicznej**
 - istotny element współpracy pomiędzy samorządem a podmiotami z sektora ekonomii społecznej z uwagi na płynące z tego obopólne korzyści, w szczególności, gdy zadania te zlecone zostaną w trybie ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie.
 - Usługi użyteczności publicznej mogą być bezpośrednio realizowane przez podmioty publiczne lub poprzez ich zlecenie na zewnątrz - np. w trybie konkursowym, przewidzianym ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

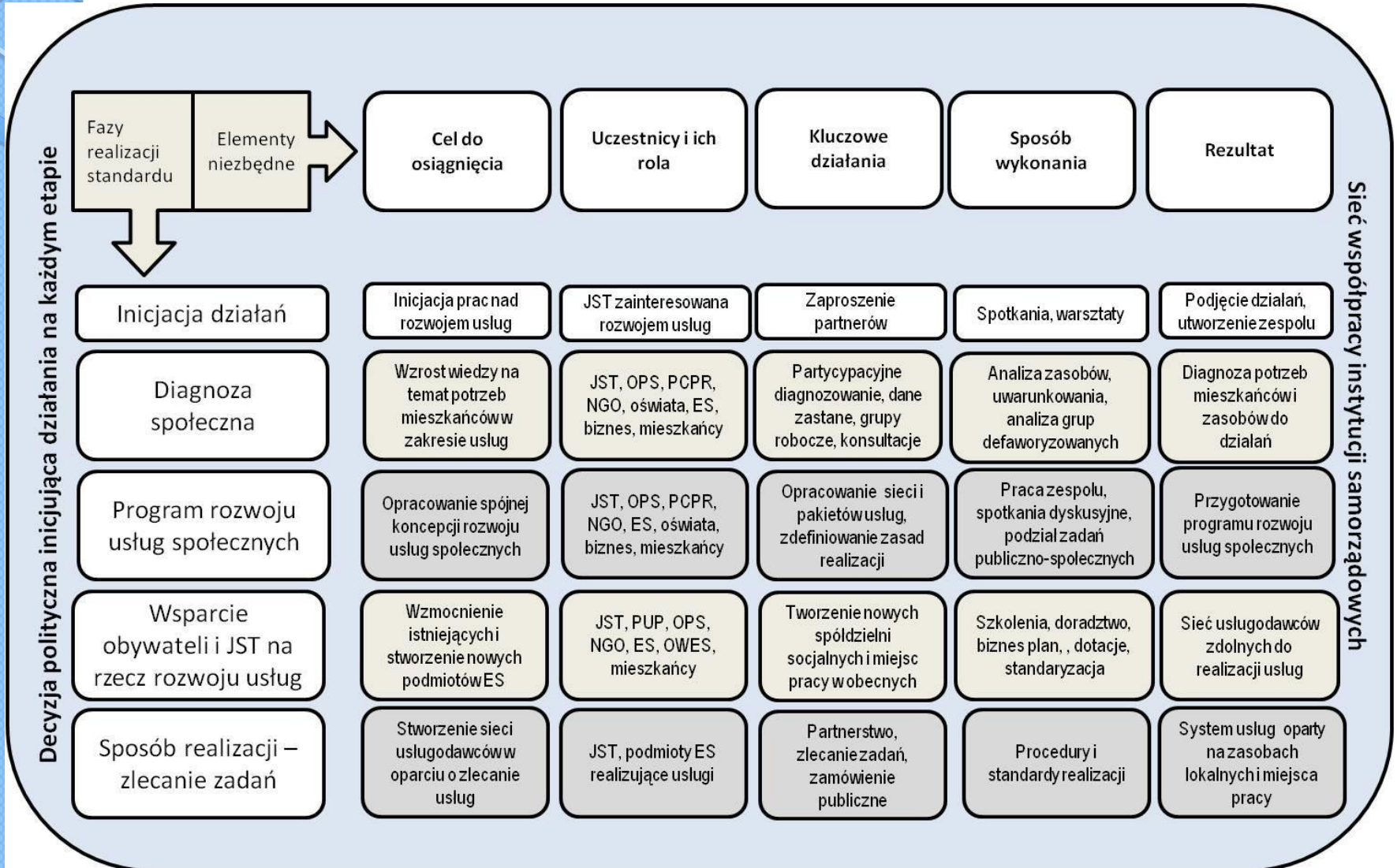
Społecznie odpowiedzialny samorząd

- **Bezprzetargowe powierzanie realizacji zadań („in house“)**
 - **Możliwość bezprzetargowego powierzania zadań spółdzielni socjalnej tworzonej przez jednostki samorządu terytorialnego:** zgodnie z interpretacją przepisów ustawy o gospodarce komunalnej oraz przepisów prawa zamówień publicznych, uzupełnioną orzecznictwem krajowym i europejskim, nie ma obowiązku ogłaszania przetargu nawet w przypadku, kiedy zleceniobiorca jest podmiotem odrębnym prawnie od instytucji zamawiającej, gdy zostaną spełnione dwa warunki:
 - organ administracji publicznej musi sprawować analogiczną kontrolę nad wyodrębnionym podmiotem do kontroli sprawowanej nad swoimi służbami;
 - podmiot ten musi wykonywać w zasadniczym stopniu działalność na rzecz kontrolującej jednostki.

Usługi w zakresie:

- promocji i ochrony zdrowia,
- pomocy społecznej,
- wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- gminnego budownictwa mieszkaniowego,
- edukacji publicznej,
- kultury, kultury fizycznej i turystyki,
- polityki prorodzinnej, w tym zapewnienia kobietom w ciąży opieki socjalnej, medycznej i prawnej,
- wspierania osób niepełnosprawnych (powiat)
- przeciwdziałania bezrobociu (powiat)

Standardy współpracy

Zamówienia publiczne według nowych regulacji

Źródła zmian prawnych

Dyrektywa 2014/24/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zamówień publicznych, uchylającej dyrektywę 2004/18/WE (Dz. Urz. UE L 94 z 28.03.2014, str. 65)

DYREKTYWA KLASYCZNA

Dyrektywa 2014/25/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych, uchylającej dyrektywę 2004/17/WE (Dz. Urz. UE L 94 z 28.03.2014, str. 243);

DYREKTYWA SEKTOROWA

Ustawa z dnia 22 czerwca 2016 r. o zmianie ustawy – Prawo zamówień publicznych oraz niektórych innych ustaw

Kryteria wyboru ofert – aspekty społeczne

Kryteriami oceny ofert są:

cena lub koszt albo

cena lub koszt i inne kryteria odnoszące się do przedmiotu zamówienia, w szczególności:

- 1) jakość, w tym parametry techniczne, właściwości estetyczne i funkcjonalne;
- 2) **aspekty społeczne, w tym integracja zawodowa i społeczna osób, o których mowa w art. 22 ust. 2, dostępność dla osób niepełnosprawnych lub uwzględnianie potrzeb użytkowników;**
- 3) aspekty środowiskowe, w tym efektywność energetyczna przedmiotu zamówienia;
- 4) aspekty innowacyjne;
- 5) organizacja, kwalifikacje zawodowe i doświadczenie osób wyznaczonych do realizacji zamówienia, jeżeli mogą mieć znaczący wpływ na jakość wykonania zamówienia;

Kryteria wyboru ofert – aspekty społeczne

Warto pamiętać, że kryterium ceny można zastosować jako jedyne kryterium oceny ofert lub kryterium o wadze przekraczającej 60%, **jeżeli w opisie przedmiotu zamówienia określone zostaną standardy jakościowe odnoszące się do wszystkich istotnych cech przedmiotu zamówienia** oraz wykazane zostanie w załączniku do protokołu w jaki sposób zostały uwzględnione w opisie przedmiotu zamówienia koszty cyklu życia;

Wymóg umowy o pracę

Art. 29 ust. 3a. Zamawiający określa w opisie przedmiotu zamówienia na usługi lub roboty budowlane wymagania zatrudnienia przez wykonawcę lub podwykonawcę osób wykonujących wskazane przez zamawiającego czynności w zakresie realizacji zamówienia na podstawie **umowy o pracę**, jeżeli wykonanie tych czynności obejmuje wykonywanie pracy określonej w art. 22 § 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1976 r. – Kodeks pracy.

Wymóg umowy o pracę

Oznacza to, że w przypadku, gdy czynności te będą wykonywane na rzecz zatrudniającego te osoby wykonawcy (lub, odpowiednio, podwykonawcy) i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez wykonawcę, wówczas osoby te winny być zatrudnione na umowę o pracę

Zamawiający powinien wskazać w treści zamówienia poszczególne czynności składające się na zamówienie, które będą wykonywane przez pracowników oferenta, z określeniem, czy czynności te wymagają stosowania przez oferentów umów o pracę, co oferenci winni uwzględnić w swoich ofertach oraz w kalkulacji kosztów

Zamówienia zastrzeżone – wymóg zatrudnieniowy

„Art. 22, ust. 2. Zamawiający może zastrzec w ogłoszeniu o zamówieniu, że o udzielenie zamówienia **mogą ubiegać się wyłącznie zakłady pracy chronionej lub wykonawcy, których głównym celem, lub głównym celem ich wyodrębnionych organizacyjnie jednostek, które będą realizowały zamówienie, jest społeczna i zawodowa integracja osób będących członkami grup społecznie marginalizowanych, w szczególności osób:**

- 1) niepełnosprawnych** w rozumieniu przepisów ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych
- 2) bezrobotnych** w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy
- 3) pozbawionych wolności lub osób zwalnianych z zakładów karnych** w rozumieniu ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy mających trudności w integracji ze środowiskiem;

Zamówienia zastrzeżone – wymóg zatrudnieniowy

- 4) **osób z zaburzeniami psychicznymi** w rozumieniu przepisów Ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego
- 5) **osób bezdomnych** w rozumieniu przepisów ustawy o pomocy społecznej z dn. 12 marca 2004 r.
- 6) **osób, które uzyskały w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą**, o których mowa w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej
- 7) **do 30 roku życia oraz po ukończeniu 50 roku życia, posiadających status osoby poszukującej pracy, bez zatrudnienia;**
- 8) **będących członkami mniejszości** znajdujące się w niekorzystnej sytuacji, w szczególności będących członkami mniejszości narodowych i etnicznych zgodnie z przepisami o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym.

Zamówienia zastrzeżone – wymóg zatrudnieniowy

2a. Zamawiający określa minimalny procentowy wskaźnik zatrudnienia osób należących do jednej lub więcej kategorii, o których mowa w ust. 2, nie mniejszy niż 30%, osób zatrudnionych przez zakłady pracy chronionej lub wykonawców albo ich jednostki, o których mowa w ust. 2.

Warunki realizacji zamówienia – możliwość wymogu zatrudnieniowego

Art. 29, ust. 4. Zamawiający może określić w opisie przedmiotu zamówienia wymagania związane z realizacją zamówienia, które mogą obejmować aspekty gospodarcze, środowiskowe, społeczne, związane z innowacyjnością lub zatrudnieniem, w szczególności dotyczące:",

- a) **bezrobotnych**, o których mowa w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- b) **młodocianych**, o których mowa w przepisach prawa pracy, w celu przygotowania zawodowego,
- c) **niepełnosprawnych**, o których mowa w przepisach o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- d) **innych niż określone w lit. a, b lub c, o których mowa w przepisach o zatrudnieniu socjalnym** lub we właściwych przepisach państw członkowskich Unii Europejskiej lub Europejskiego Obszaru Gospodarczego;

Usługi społeczne i inne – tryb uproszczony

Art. 138o. 1. Jeżeli wartość zamówienia na usługi społeczne jest mniejsza niż kwoty określone w art. 138g ust. 1 [**750 000 euro**] zamawiający może udzielić zamówienia stosując przepisy ust. 2–4.

2. Zamawiający udziela zamówienia w sposób przejrzysty, obiektywny i niedyskryminujący.

3. Zamawiający zamieszcza na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej, a jeżeli nie ma strony podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej, na stronie internetowej, ogłoszenie o zamówieniu, które zawiera informacje niezbędne z uwagi na okoliczności jego udzielenia, w szczególności:

- 1) termin składania ofert uwzględniający czas niezbędny do przygotowania i złożenia oferty;
- 2) opis przedmiotu zamówienia oraz określenie wielkości lub zakresu zamówienia;
- 3) kryteria oceny ofert.

Usługi społeczne i inne - tryb uproszczony

4. Niezwłocznie po udzieleniu zamówienia zamawiający zamieszcza na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej, a jeżeli nie ma strony podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej na stronie internetowej, informację o udzieleniu zamówienia, podając nazwę albo imię i nazwisko podmiotu, z którym zawarł umowę w sprawie zamówienia publicznego. W razie nieudzielenia zamówienia zamawiający niezwłocznie zamieszcza na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej, a jeżeli nie ma strony podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej na stronie internetowej, informację o nieudzieleniu zamówienia.

Usługi społeczne i inne - tryb uproszczony

USŁUGI, O KTÓRYCH MOWA W ART. 74

Kod CPV	Opis
75200000-8; 75231200-6; 75231240-8; 79611000-0; 79622000-0 Usługi w zakresie pozyskiwania pracowników świadczących pomoc domową; 79624000-4 [Usługi w zakresie pozyskiwania personelu pielęgniarstwa] i 79625000-1 [Usługi w zakresie pozyskiwania personelu medycznego] od 85000000-9 do 85323000-9; 98133100-5, 98133000-4; 98200000-5, 98500000-8 [Zatrudnianie pracowników do prowadzenia gospodarstwa domowego] i 98513000-2 do 98514000-9 [Usługi siły roboczej dla gospodarstw domowych, usługi personelu agencji dla gospodarstw domowych, usługi urzędnicze dla gospodarstw domowych, usługi pracowników tymczasowych dla gospodarstw domowych, usługi pracowników pomagających w prowadzeniu gospodarstwa domowego, usługi w gospodarstwie domowym]	Usługi zdrowotne, społeczne i pokrewne
85321000-5 i 85322000-2, 75000000-6 [Usługi administracji publicznej, obrony i zabezpieczenia socjalnego], 75121000-0, 75122000-7, 75124000-1; od 79995000-5 do 79995200-7; od 80000000-4 Usługi edukacyjne i szkoleniowe do 80660000-8; od 92000000-1 do 92700000-8 79950000-8 [Usługi w zakresie organizowania wystaw, targów i kongresów], 79951000-5 [Usługi w zakresie organizowania seminariów], 79952000-2 [Usługi w zakresie organizacji imprez], 79952100-3 [Usługi w zakresie organizacji imprez kulturalnych], 79953000-9 [Usługi w zakresie organizacji festiwalu], 79954000-6 [Usługi w zakresie organizacji przyjęć], 79955000-3 [Usługi w zakresie organizacji pokazów mody], 79956000-0 [Usługi w zakresie organizacji targów i wystaw]	Usługi administracyjne w zakresie edukacji, opieki zdrowotnej i kultury

Kod CPV	Opis
75300000-9	Usługi w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia społecznego ¹
75310000-2, 75311000-9, 75312000-6, 75313000-3, 75313100-4, 75314000-0, 75320000-5, 75330000-8, 75340000-1	Świadczenia społeczne
98000000-3; 98120000-0; 98132000-7; 98133110-8 i 98130000-3	Inne usługi komunalne, socjalne i osobiste, w tym usługi świadczone przez związki zawodowe, organizacje polityczne, stowarzyszenia młodzieżowe i inne organizacje członkowskie
98131000-0	Usługi religijne
55100000-1 do 55410000-7; 55521000-8 do 55521200-0 [55521000-8 Usługi w zakresie dostarczania posiłków do prywatnych gospodarstw domowych, 55521100-9 Usługi rozwożenia posiłków, 55521200-0 Usługi dowożenia posiłków] 55520000-1 Usługi dostarczania posiłków, 55522000-5 Usługi dostarczania posiłków do przedsiębiorstw transportowych, 55523000-2 Usługi zaprowiantowania innych przedsiębiorstw lub instytucji, 55524000-9 Usługi dostarczania posiłków do szkół, 55510000-8 Usługi bufetowe, 55511000-5 Usługi bufetowe oraz usługi kawiarniane dla ograniczonej grupy klientów, 55512000-2 Usługi prowadzenia bufetów, 55523100-3 Usługi w zakresie posiłków szkolnych	Usługi hotelowe i restauracyjne
79100000-5 do 79140000-7; 75231100-5;	Usługi prawne, niewyłączone na mocy art. 10 lit. d)
75100000-7 do 75120000-3; 75123000-4; 75125000-8 do 75131000-3	Inne usługi administracyjne i rządowe
75200000-8 do 75231000-4	Świadczenie usług na rzecz społeczności

Usługi społeczne i inne tryb uproszczony

Kod CPV	Opis
75231210-9 do 75231230-5; 75240000-0 do 75252000-7; 794300000-7; 98113100-9	Usługi w zakresie więziennictwa, bezpieczeństwa publicznego i ratownictwa, o ile nie są wyłączone na mocy art. 10 lit. h)
79700000-1 do 79721000-4 [Usługi detektywistyczne i ochroniarskie, usługi ochroniarskie, usługi nadzoru przy użyciu alarmu, usługi strażnicze, usługi w zakresie nadzoru, usługi systemu namierzania, usługi w zakresie poszukiwania osób ukrywających się, usługi patrolowe, usługi w zakresie wydawania znaczków identyfikacyjnych, usługi detektywistyczne i usługi agencji detektywistycznych] 79722000-1 [Usługi grafologiczne], 79723000-8 [Usługi analizy odpadów]	Usługi detektywistyczne i ochroniarskie
98900000-2 [Usługi świadczone przez zagraniczne organizacje i organy] i 98910000-5 [Usługi specjalne dla międzynarodowych organizacji i organów]	Usługi międzynarodowe
64000000-6 [Usługi pocztowe i telekomunikacyjne], 64100000-7 [Usługi pocztowe i kurierskie], 64110000-0 [Usługi pocztowe], 64111000-7 [Usługi pocztowe dotyczące gazet i czasopism], 64112000-4 [Usługi pocztowe dotyczące listów], 64113000-1 [Usługi pocztowe dotyczące paczek], 64114000-8 [Usługi okienka pocztowego], 64115000-5 [Wynajem skrzynek pocztowych], 64116000-2 [Usługi poste-restante], 64122000-7 [Wewnętrzne biurowe usługi pocztowe i kurierskie]	Usługi pocztowe
50116510-9 [Usługi w zakresie formowania opon], 71550000-8 [Usługi kowalskie]	Usługi różne

Zamówienia zastrzeżone

– dla firm społecznych realizujących usługi społeczne

Art. 138p. 1. Zamawiający może zastrzec w ogłoszeniu o zamówienie, że o udzielenie zamówienia na usługi zdrowotne, społeczne oraz kulturalne objęte następującymi kodami CPV: 75121000-0, 75122000-7, 75123000-4,, 79622000-0, 79624000-4, 79625000-1, 80110000-8, 80300000-7, 80420000-4, 80430000-7, 80511000-9, 80520000-5, 80590000-6, od 85000000-9 do 85323000-9, 92500000-6, 92600000-7, 98133000-4, 98133110-8, określonymi we Wspólnym Słowniku Zamówień, mogą ubiegać się **wyłącznie wykonawcy**, którzy spełniają łącznie następujące warunki:

1) celem ich działalności jest realizacja **zadań w zakresie użyteczności publicznej** związanej ze świadczeniem tych usług oraz **społeczna i zawodowa integracja osób, o których mowa w art. 22 ust. 2**

Zamówienia zastrzeżone

– dla firm społecznych realizujących usługi społeczne

2) nie działają w celu osiągnięcia zysku oraz przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych oraz nie przeznaczają zysku do podziału między swoich udziałowców, akcjonariuszy i pracowników;

3) struktura zarządzania nimi lub ich struktura własnościowa opiera się na współzarządzaniu w przypadku spółdzielni, akcjonariacie pracowniczym lub zasadach partycypacji pracowników, co wykonawca określa w swoim statucie;

4) w ciągu ostatnich 3 lat poprzedzających dzień wszczęcia postępowania o udzielenie zamówienia na usługi społeczne nie udzielono im zamówienia na podstawie tego przepisu przez tego samego zamawiającego..

W przypadkach, o których mowa w ust. 1, umowa w sprawie zamówienia nie może zostać zawarta na okres dłuższy niż 3 lata

Zwolnienie z PZP przy rewitalizacji

Art. 4d. 1. Ustawy nie stosuje się do zamówień o wartości mniejszej niż kwoty określone w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 8:

5) których przedmiotem są usługi lub roboty budowlane realizujące przedsięwzięcia rewitalizacyjne zawarte w gminnym programie rewitalizacji oraz wykonywane na obszarze Specjalnej Strefy Rewitalizacji, o których mowa odpowiednio w rozdziałach 4 i 5 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. poz. 1777), jeżeli zamówienia te udzielane są:

- a) przez gminę lub gminne jednostki organizacyjne organizacjom pozarządowym lub spółdzielniom socjalnym, a przedmiot zamówienia należy do działalności statutowej wykonawcy lub
- b) w celu aktywizacji osób mających miejsce zamieszkania na obszarze Specjalnej Strefy Rewitalizacji;

Zamówienia zastrzeżone do 30 tys. euro dla spółdzielni socjalnych

Ustawa o spółdzielniach socjalnych

Art. 15a. 1. Jednostka sektora finansów publicznych udzielając zamówienia, które nie podlega ze względu na jego wartość ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 907, z późn. zm.8)), **może zastrzec, że o udzielenie zamówienia mogą ubiegać się wyłącznie spółdzielnie socjalne**, działające na podstawie ustawy lub właściwych przepisów państw członkowskich Unii Europejskiej lub Europejskiego Obszaru Gospodarczego, z uwzględnieniem przepisów art. 44 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

2. Informacja o zastrzeżeniu, o którym mowa w ust. 1, musi znaleźć się we wniosku o uruchomienie procedury udzielenia zamówienia publicznego oraz w odpowiednich dokumentach postępowania o udzielenie zamówienia publicznego.

Podział zamówienia na części – ważne dla mikroprzedsiębiorstw PES

Zamawiający może podzielić zamówienie na części, określając zakres i przedmiot tych części (art. 36aa)

- zamawiający określa w ogłoszeniu o zamówieniu, w specyfikacji istotnych warunków zamówienia, w zaproszeniu do potwierdzenia zainteresowania lub ogłoszeniu o ustanowieniu systemu kwalifikowania wykonawców, a także w zaproszeniu do składania ofert lub w zaproszeniu do negocjacji, **czy ofertę można składać w odniesieniu do jednej, kilku lub wszystkich części zamówienia**
- Zamawiający może określić w ogłoszeniu o zamówieniu, w specyfikacji istotnych warunków zamówienia, w zaproszeniu do potwierdzenia zainteresowania lub w ogłoszeniu o ustanowieniu systemu kwalifikowania wykonawców, a także w zaproszeniu do składania ofert lub zaproszeniu do negocjacji, **maksymalną liczbę części zamówienia, na które może zostać udzielone zamówienie jednemu wykonawcy**

CZĘŚĆ DRUGA – ROLNICTWO SPOŁECZNE

Czym jest rolnictwo społeczne?

Pod określeniem *rolnictwo społeczne* znanych jest w Europie wiele działań określanych jako **rolnictwo dla zdrowia** (*farming for health*), **rolnictwo opiekuńcze** (*care farming*), **zielona opieka** (*green care*) albo też **zielone terapie** (*green therapies*). Określenia te odnoszą się do różnych działań w obszarze opieki, reintegracji społecznej, szkolenia oraz rehabilitacji społecznej i zawodowej osób w trudnym położeniu oraz szkolenia osób o szczególnych potrzebach

Opinia EKES o rolnictwie społecznym w Europie

Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny
Pomost między Europą a zorganizowanym społeczeństwem obywatelskim

Skip to navigation Skip to content

Home

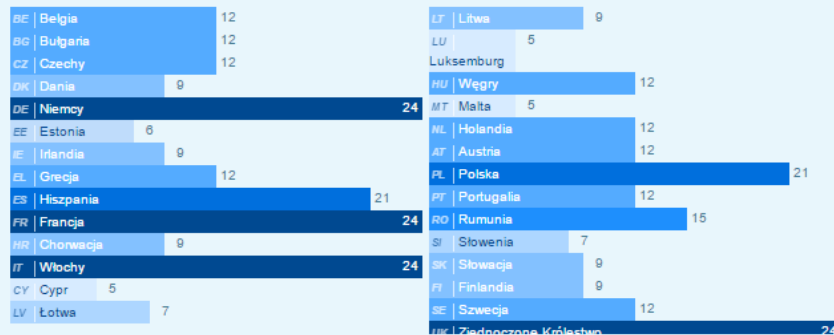
Home

Wydarzenia

Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES)

350 członków z 28 państw członkowskich (powoływanych na odnawialną pięcioletnią kadencję) - Obecna kadencja: 2015-2020

Witamy w witrynie internetowej Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego. Naszym celem jest zapewnianie organizacjom, instytucjom, mediom i obywatelom informacji na temat roli i działalności EKES-u.

EKES to organ konsultacyjny Unii Europejskiej. Komitet, utworzony w 1957 r., zapewnia fachowe doradztwo na rzecz głównych instytucji UE (Komisji Europejskiej, Rady UE, Parlamentu Europejskiego). Czynimy to, sporządzając opinie w sprawie propozycji legislacyjnych UE oraz opinie z inicjatywy własnej dotyczące kwestii, którymi naszym zdaniem należy się zająć. Jedną z naszych głównych ról jest budowanie

Lista członków EKES-u

Opinie EKES-u

Biuletyn informacyjny „EKES Info”

EKES i jego prace w zarysie

Publikacje

Rolnictwo społeczne to zespół działań wykorzystujących zasoby rolne, zarówno roślinne, jak i zwierzęce, aby wytworzyć **świadczenia społeczne**, na obszarach wiejskich lub podmiejskich, takie jak:

- rehabilitacja
- terapia, chronione miejsca pracy
- uczenie się przez całe życie i inne działania przyczyniające się do integracji społecznej

-
- W takim ujęciu chodzi między innymi o stworzenie, w ramach gospodarstwa rolnego, warunków umożliwiających osobom **o szczególnych potrzebach uczestnictwo w codziennych zajęciach** w gospodarstwie, aby zapewnić rozwój i postępy tych osób oraz poprawić ich samopoczucie

Główne obszary rolnictwa społecznego

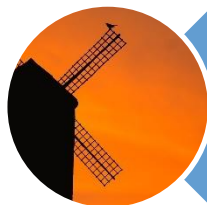
zajęcia reedukacyjne
i terapeutyczne

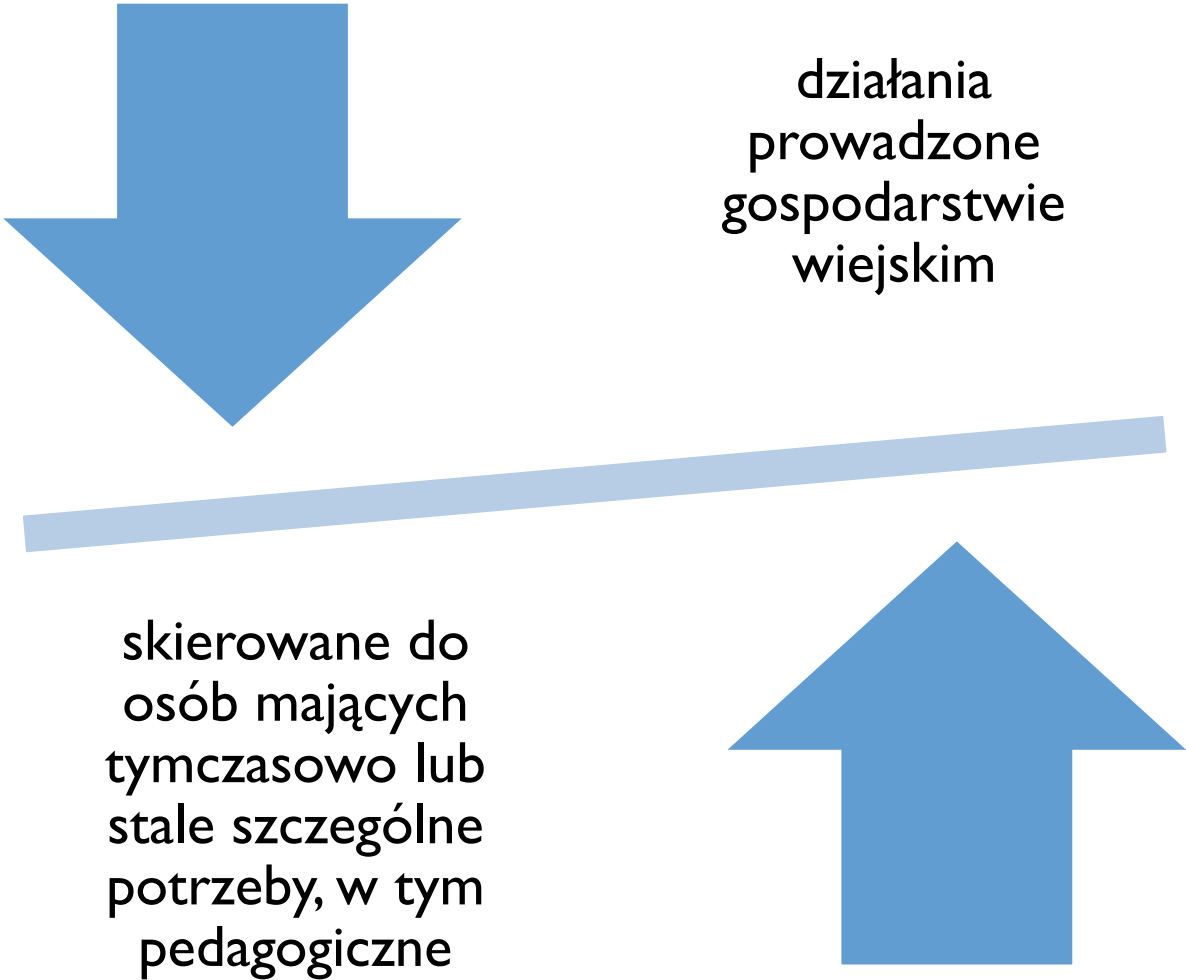
integracja w świecie pracy
i włączenie społeczne

działania edukacyjne

usługi opiekuńcze

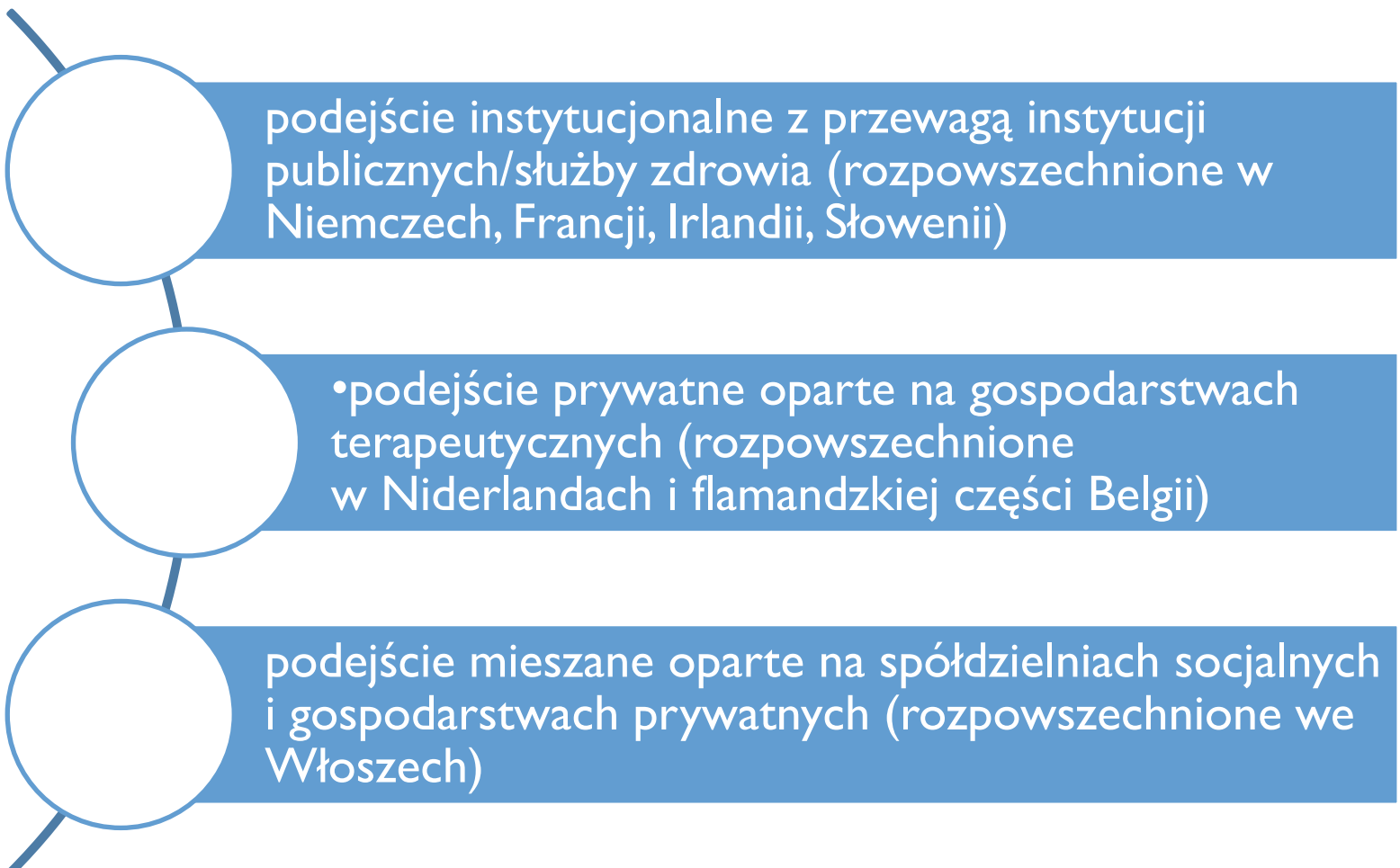
działania
prowadzone
gospodarstwie
wiejskim

skierowane do
osób mających
tymczasowo lub
stale szczególne
potrzeby, w tym
pedagogiczne

Rolnictwo społeczne przyczynia się zatem do dobrego samopoczucia i rozwoju osób, ale także do rozwoju obszarów wiejskich i do poprawy wymiany między miastem a wsią

Jak to wygląda w innych państwach UE?

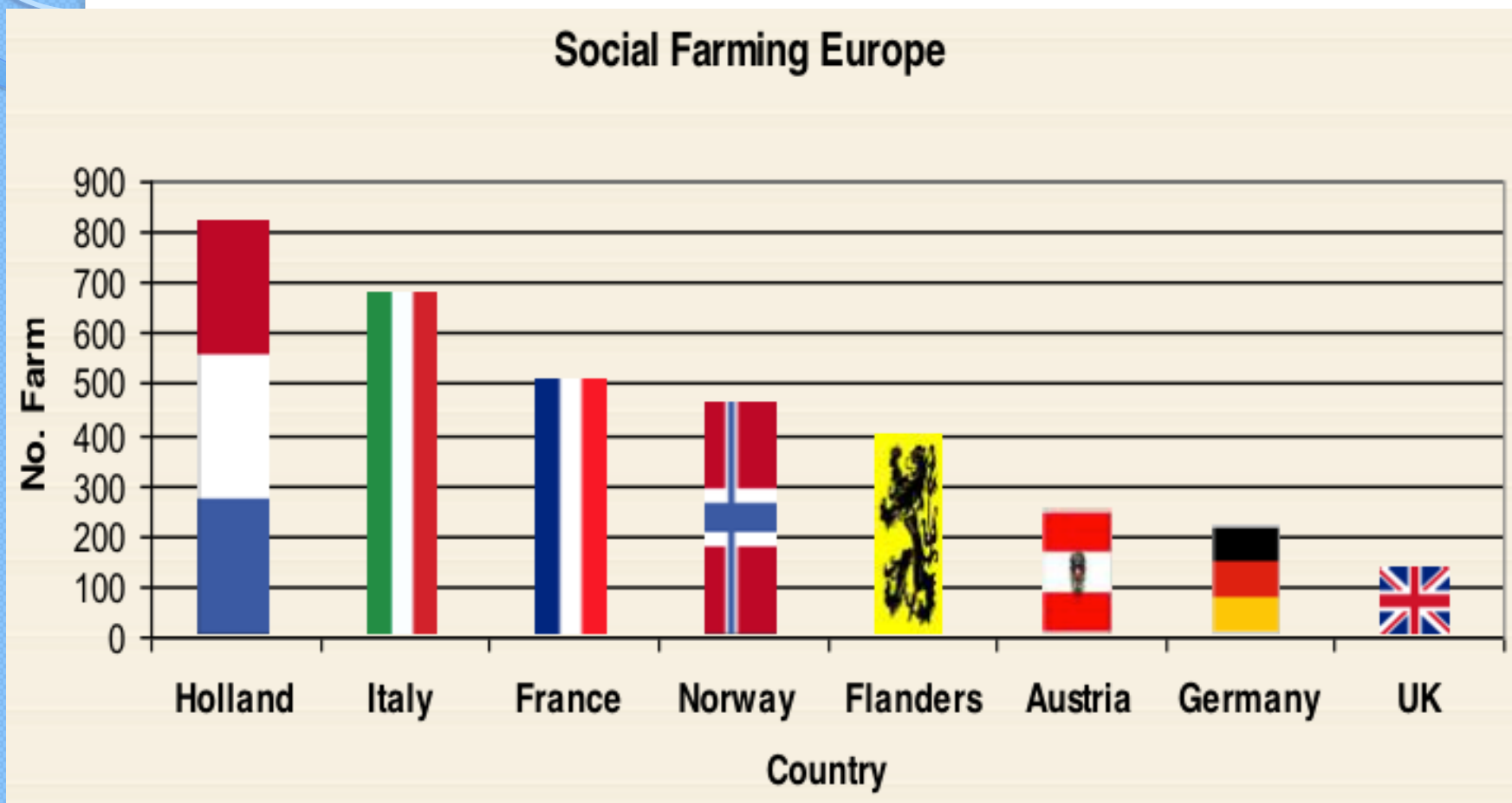

• podejście instytucjonalne z przewagą instytucji publicznych/służby zdrowia (rozpowszechnione w Niemczech, Francji, Irlandii, Słowenii)

• podejście prywatne oparte na gospodarstwach terapeutycznych (rozpowszechnione w Niderlandach i flamandzkiej części Belgii)

• podejście mieszane oparte na spółdzielniach socjalnych i gospodarstwach prywatnych (rozpowszechnione we Włoszech)

Gospodarstwa opiekuńcze w Europie w 2011 roku

wsparcie publiczne związane z projektami na rzecz rynku pracy

Działania prywatne (związane z rolnictwem) ze wsparciem środków publicznych

organizacje charytatywne

Stowarzyszenia
(Włochy, Francja)
Spółdzielnie socjalne
(Włochy)

Gospodarstwa rolne
(Flandria)

wsparcie ze środków publicznych

Instytucje publiczne
(Niemcy, Słowenia, Irlandia)
Spółdzielnie socjalne (Włochy),
Gospodarstwa rolne (Holandia)

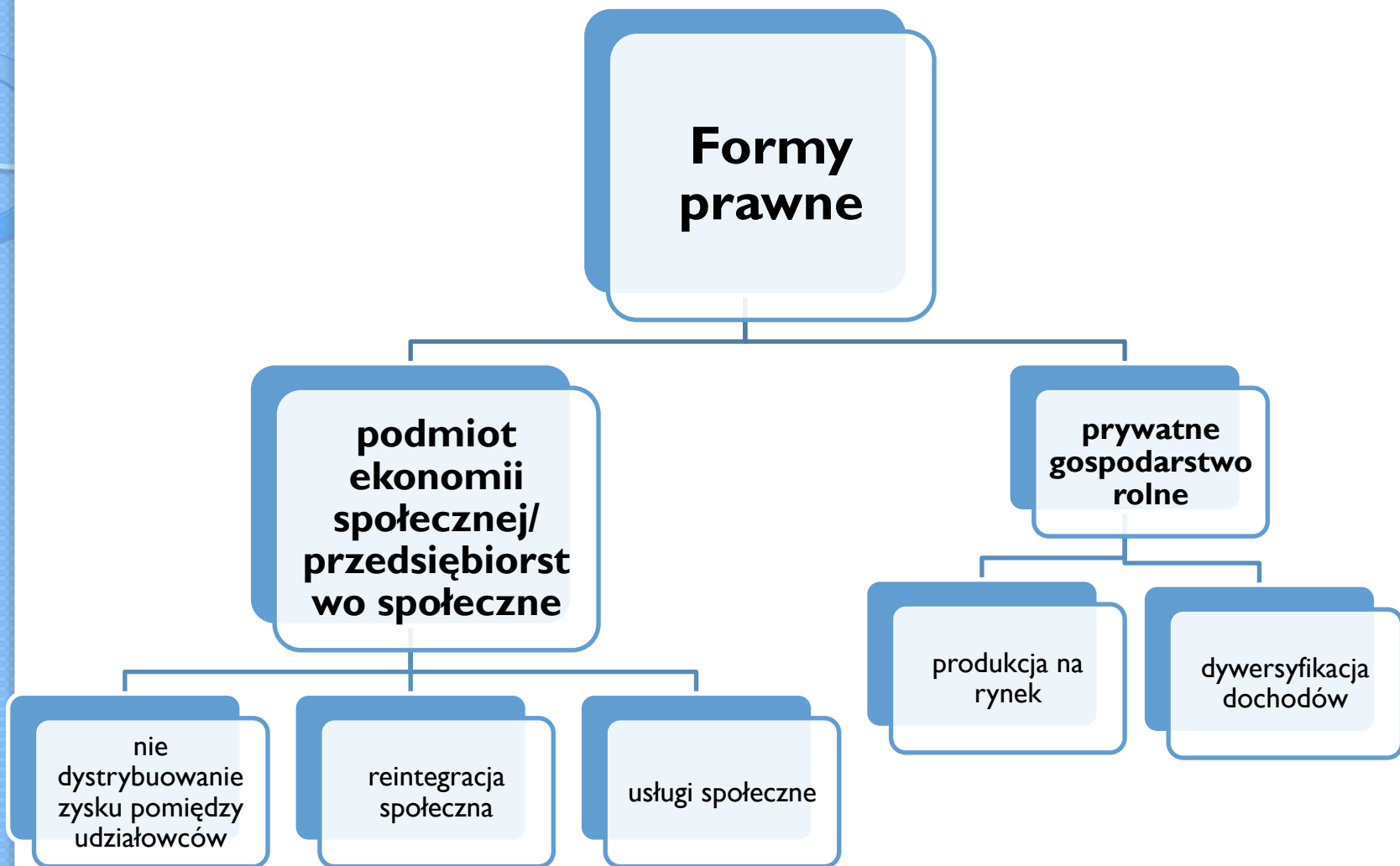
Gospodarstwa rolne
(Włochy)

Fundusze publiczne
(w zakresie ochrony zdrowia/opieki społecznej/ sektora edukacji)

Sprzedaż produktów żywnościowych (handel etyczny i sprzedaż bezpośrednia)

Różne uregulowania w zakresie funkcjonowania rolnictwa społecznego w Europie (źródło projekt „So Far”)

Cele rolnictwa społecznego

Pomoc osobom w niekorzystnej sytuacji

Alternatywa dla rolnictwa przemysłowego

Zdrowe życie na wsi – żywienie, profilaktyka

Edukacja proekologiczna

Kluczowa rola szkoleń i doradztwa

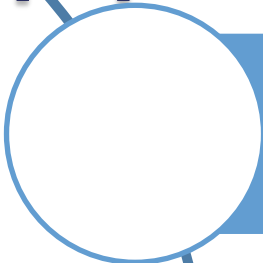
„Aby zadbać o wysoki poziom jakości i kompetencji w działaniach z zakresu rolnictwa społecznego, należy zwrócić szczególną uwagę na szkolenie zainteresowanych osób – i to zarówno usługodawców, jak i usługobiorców. Należy zatem opracować i oferować – w ścisłej współpracy z instytucjami zajmującymi się szkoleniami i badaniami – programy doskonalenia zawodowego, aby zagwarantować wysoki poziom kompetencji przedsiębiorców i ich współpracowników zajmujących się osobami korzystającymi z rolnictwa społecznego. Należy też przeanalizować i opracować szkolenia, które można byłoby oferować beneficjentom rolnictwa społecznego”

Kluczowe sfery rozwojowe Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej – Działanie 1.4

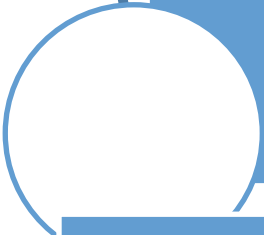

I. Wspieranie działań na rzecz zrównoważonego rozwoju, m.in.

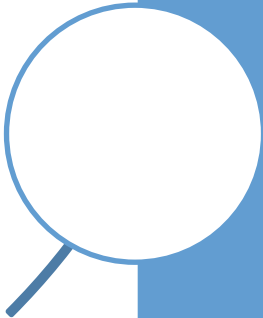
poprzez:

rozwój podmiotów ekonomii społecznej promujących system edukacji ekologicznej obywateli, w tym w odniesieniu do prawa do informacji o stanie środowiska i zagrożeniach, jak również edukacji związanej z działaniami kryzysowymi,

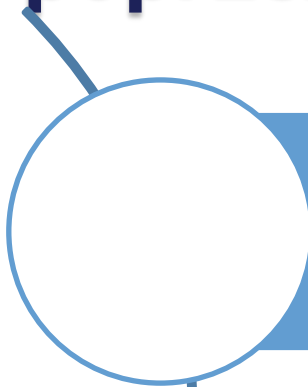

rozwój przedsiębiorstw społecznych w zakresie selektywnego zbierania odpadów, recyklingu i innych usług związanych z utrzymaniem czystości i porządku w gminach, w zakresie melioracji wodnych oraz usług leśnych, a także działających w obszarze odnawialnych źródeł energii,

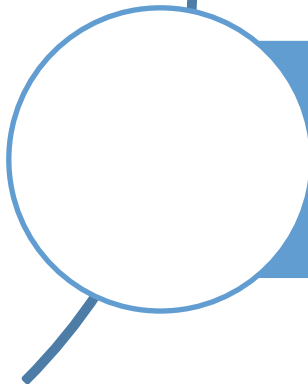

poszukiwanie możliwości wspierania projektów w zakresie rolnictwa społecznego (rolnictwa zaangażowanego społecznie) obejmujących działania w zakresie reintegracji społecznej oraz rehabilitacji społecznej i zawodowej i umożliwiających osobom w trudnej sytuacji ponowne wejście w kontakt z działalnością produkcyjną i naturą, przyczyniających się do lepszego samopoczucia tych osób, poprawy ich stanu zdrowia i włączenia społecznego

2. Wspieranie działań na rzecz rozwoju społeczności lokalnej, tożsamości i edukacji kulturowej, m.in. poprzez:

kreowanie rozwiązań prawnych oraz finansowanie projektów tworzących miejsca pracy w podmiotach ekonomii społecznej w obszarze turystyki społecznej,

tworzenie miejsc pracy w podmiotach ekonomii społecznej w obszarze budownictwa społecznego, finansowanie działań w obszarze lokalnych projektów kulturalnych, łączących tworzenie trwałych miejsc pracy z animacją społeczną wykorzystującą lokalny potencjał kulturowy.

3. Wspieranie działań na rzecz solidarności pokoleń, m.in. poprzez:

rozwój przedsiębiorstw społecznych i podmiotów ekonomii społecznej wspierających politykę rodzinną (żłobki, kluby dziecięce i dzienni opiekunowie, punkty przedszkolne, świetlice i szkoły, wypoczynek letni i zimowy, opieka nad osobami zależnymi, placówki wsparcia dziennego) – nie tylko jako podmiotów o charakterze opiekuńczym i edukacyjnym, ale również integrujących społeczność lokalną,

wspieranie projektów przedsiębiorstw społecznych i podmiotów ekonomii społecznej adresujących swoje działania gospodarcze do starszych konsumentów, realizujących ich oczekiwania i potrzeby w zakresie m.in. usług społecznych, edukacyjnych i organizacji czasu wolnego, turystyki młodzieżowej i senioralnej, a także wspierających ich w utrzymaniu aktywności społecznej i zawodowej oraz dobrego stanu zdrowia (tworzenie warunków do rozwoju tzw. Srebrnej gospodarki).

Usługi społeczne w społecznościach lokalnych – Wytyczne Ministra Rozwoju i Finansów Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego

**i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków
Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego
Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020**

Czym są usługi społeczne?

- Usługi świadczone **w interesie ogólnym**, umożliwiające osobom niezależne życie w środowisku lokalnym.
- Usługi te **zapobiegają odizolowaniu** osób od rodziny i społeczności lokalnej, a gdy to nie jest możliwe, gwarantują tym osobom warunki życia jak najbardziej zbliżone do warunków domowych i rodzinnych oraz umożliwiają podtrzymywanie więzi rodzinnych i sąsiedzkich.

Sposób realizacji usług społecznych

zindywidualizowany (dostosowany do potrzeb i możliwości danej osoby) oraz jak najbardziej zbliżony do warunków odpowiadających życiu w środowisku domowym i rodzinnym

umożliwiający odbiorcom tych usług kontrolę nad swoim życiem i nad decyzjami, które ich dotyczą

zapewniający, że odbiorcy usług nie są odizolowani od ogółu społeczności lub nie są zmuszeni do mieszkania razem

gwarantujący, że wymagania organizacyjne nie mają pierwszeństwa przed indywidualnymi potrzebami mieszkańców

**Do usług społecznych
świadczonych w społeczności
lokalnej należą w szczególności:**

- **usługi opiekuńcze**, obejmujące pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem, świadczone przez opiekunów faktycznych lub w postaci: sąsiedzkich usług opiekuńczych, usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania lub dziennych form usług opiekuńczych; do usług opiekuńczych należą także usługi krótkookresowego całodobowego i krótkookresowego dziennego pobytu, których celem jest zapewnienie opieki dla osób niesamodzielnych, w tym w zastępstwie za opiekunów faktycznych

- usługi w **rodzinnym domu pomocy**, o którym mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- usługi w **ośrodkach wsparcia**, o których mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, o ile liczba miejsc całodobowego pobytu w tych ośrodkach jest nie większa niż 30;
- usługi w **domu pomocy społecznej** o liczbie miejsc nie większej niż 30;

- usługi asystenckie, świadczone przez asystentów na rzecz osób z niepełnosprawnościami lub rodzin z dziećmi z niepełnosprawnościami, umożliwiające stałe lub okresowe wsparcie tych osób i rodzin w wykonywaniu podstawowych czynności dnia codziennego, niezbędnych do ich aktywnego funkcjonowania społecznego, zawodowego lub edukacyjnego

- usługi **wspierania rodziny** zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w tym:
 1. praca z rodziną, w tym w szczególności asystentura rodzinna, konsultacje i poradnictwo specjalistyczne, terapia i mediacja; usługi dla rodzin z dziećmi, w tym usługi opiekuńcze i specjalistyczne, pomoc prawna, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego; organizowanie dla rodzin spotkań, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji, zwanych „grupami wsparcia” lub „grupami samopomocowymi”;
 2. pomoc w opiece i wychowaniu dziecka poprzez usługi placówek wsparcia dziennego w formie opiekuńczej i specjalistycznej oraz w formie pracy podwórkowej;
 3. pomoc rodzinie w opiece i wychowaniu poprzez wsparcie rodzin wspierających;

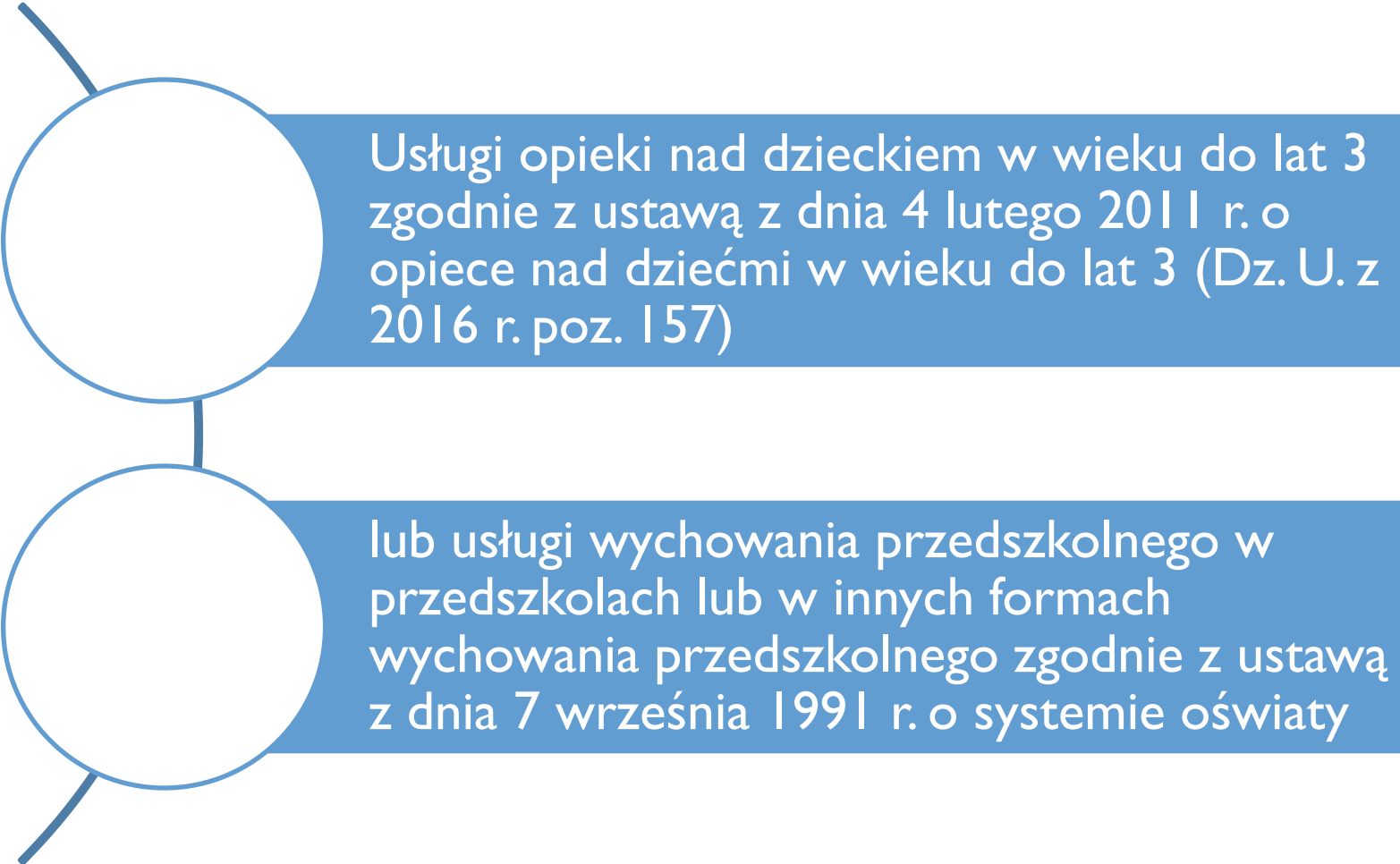
rodzinna **piecza zastępcza** oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego do 8 dzieci, a także **placówki opiekuńczo-wychowawcze** typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-interwencyjnego do 14 osób, o których mowa w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

- usługi w postaci **mieszkań chronionych**, o których mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- usługi w postaci **mieszkań wspomaganych**, o ile liczba miejsc w mieszkaniu jest nie większa niż 12.

Inne usługi społeczne

Usługi opieki nad dzieckiem w wieku do lat 3 zgodnie z ustawą z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2016 r. poz. 157)

lub usługi wychowania przedszkolnego w przedszkolach lub w innych formach wychowania przedszkolnego zgodnie z ustawą z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty

Gospodarstwa opiekuńcze

Gospodarstwa opiekuńcze – dla kogo?

- Dzieci i młodzież, w tym młodociane matki z małoletnimi dziećmi (pobyty całodobowe krótko i długoterminowe)
- Osoby starsze wymagające wsparcia (pobyty całodobowe krótko i długoterminowe)
- Osoby starsze i niepełnosprawne (pobyty dzienne krótko i długoterminowe)
- Osoby starsze aktywne fizycznie (nieaktywne zawodowo)

Korzyści

Gospodarstwo opiekuńcze może zapewnić zielone i spokojne otoczenie. To umożliwia wielu klientom życie w spokoju.

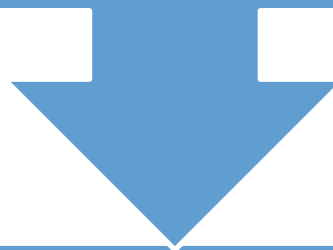

Praca związana z opieką nad roślinami i zwierzętami stwarza poczucie odpowiedzialności za inne stworzenia. To pomaga także czuć się bardziej odpowiedzialnym za samego siebie. Istotnym efektem takich działań może być podniesienie samooceny.

Ze względu na obecność czynników będących poza kontrolą człowieka, takich jak klimat czy jakość gleby, pobyt w gospodarstwie może pomóc zaakceptować życie takim, jakie ono jest. To może przyczynić się do zachowania spokoju umysłu.

Podstawowe wartości życiowe, wyznawane przez gospodarza i jego rodzinę, determinują charakter świadczonej opieki – na tym opiera się zaufanie klienta, który przez współpracę z nimi buduje wiarę w siebie.

Poza nastawieniem na naturę gospodarstwo jest także przedsięwzięciem, które wymaga przemyślanych działań, aby mogło przetrwać w sensie ekonomicznym. Takie podejście stymuluje realistyczny pogląd na życie.

Jak wygląda opieka w tych gospodarstwach?

Pobyt czasowy
krótki z
zakwaterowaniem
– opieka 24 h

Pobyt czasowy
krótki z bez
zakwaterowania
– opieka dzienna

Pobyt ciągły z
zakwaterowaniem
– opieka 24 h

Pobyt ciągły bez
zakwaterowania –
opieka dzienna

Bory Tucholskie

DWOREK WYMYSŁOWO
Joanna Kłodzińska-Szewczenko
Wymysłowo 1
89-500 Tuchola
tel.: 600 153 058

Gospodarstwo agroturystyczne położone w bezpośredniej bliskości lasu z dostępem do rzeki Brdy. Tu znajduje się jedyne w Polsce Muzeum Indian Północnoamerykańskich - meksyk pozostaje jak prawdziwy Indianin. Jest stadnina koni i bogata oferta dla amatorów jazdy konno. Zagroda edukacyjna, gdzie podopieczni mogą pomagać przy karmieniu, pielęgnacji zwierząt w tym danieli znajdujących się w zagrodzie. W pobliżu można zaobserwować bobry i inne zwierzęta leśne. Przy gospodarstwie prężą kajakowe i organizowane są spływy kajakowe. Można korzystać tu z basenu i sauny.

LEŚNY DOM
Jedwiga Woźniak
Kozłinka 10
89-504 Legąbą
tel.: 600 481 236

Gospodarstwo agroturystyczne z produkcją roślinną i zwierzęcą położone w lesie i wśród łąk. Doskonałe miejsce dla miłośników natury i osób pragnących wyciszenia. Organizacja spacerów po okolicznych łąkach z warsztatami rozpoznawania roślin. Obserwacja siedliska wielu gatunków ptaków, podglądanie zwierząt leśnych. Wspólne przygotowywanie posiłków, organizacja wycieczek kajakowych po okolicy, spływy kajakowych.

AGROTURYSTYKA NA CISOWYM SZLAKU
Jolanta Metkowska
Wysoka 73
89-512 Iwiec
tel.: 606 334 333

Gospodarstwo agroturystyczne położone w lesie. Dla gości przygotowane zostały ścieżka polensoturystyczna - ścieżka zdrowia. Pokalny ogród spiędlący z lasem stwarza warunki do relaksu i wypoczynku. Na życzenie klienta organizacja warsztatów rękodzielniczych. Można tu skorzystać z różnego rodzaju maszyn leśniczysk. Jazda konno, spacer nordic walking.

GOSPODARSTWA OPIEKUŃCZE ZAPRASZAJĄ

JAGIENKA
Genowefa Gładzik
Trzebrzyń 21
89-505 Mała Gocno
tel. 52 334 10 07, kom. 604 108 178

Gospodarstwo agroturystyczne. Bardzo gościnna i tolerancyjna gospodyni. Przygotowuje smaczne, domowe posiłki. W okolicy lasy bogate w runo leśne. Podopieczni mogą uczestniczyć w życiu gospodarstwa. Goście mają do dyspozycji kuchnię w której mogą samodzielnie przygotowywać przysmaki.

ZOFIA I MARIAN KULCZYK
Bytów 38
89-510 Bytów
tel.: 501 443 948

Gospodarstwo agroturystyczne z produkcją roślinną położone wśród pól i lasów. Podopieczni mogą pomagać przy opiece nad zwierzętami lub pielęgnacji przetrzeźnionego ogrodu. Mieszka tu kilka różnych gatunków zwierząt bardzo przyjaznie nastawionych do gości. W pobliżu gospodarstwa twórczo rybnie. Gospodarze specjalizują się w organizacji warsztatów rękodzielniczych. Biadobawstwo w oryginalnym Włpawnie. Istnieje możliwość transportu

EWA LENARTOWICZ
Zalesie 8
89-511 Ciekyn
tel.: 794 057 498

Rodzina, wielopokoleniowe gospodarstwo rolne z produkcją roślinną i zwierzęcą. Każdy z podopiecznych może uczestniczyć w życiu gospodarstwa, pomagać przy zwierzętach czy w pielęgnacji ogrodu. W bliżej odległości własny las, gdzie można swobodnie wyciszać na tonie natury zbierając grzyby lub spacerując. Istnieje możliwość organizacji warsztatów aktywnościowych i „fermikielom w roli głównej”.

MATYLDOWA ZAGRODA
Małgorzata Oparka
Lubiewice 59
89-526 Lubiewo
tel.: 782 306 696

Gospodarstwo rolne położone wśród pól i lasów. Kikandnie ha własnego lasu stwarza znakomite warunki do swobodnego wypoczynku, spacerowania, zbierania runa leśnego. W pobliżu ścieżka zdrowia - nordic walking. W gospodarstwie produkcja wyrobów miedzianych na niewielką skalę. Gospodyni specjalizuje się w organizacji warsztatów aktywnościowych (serowarstwo, wyrob mydła, decoupage).

AGROTURYSTYKA PRZY KLASZTORZE
Tomasz Pankanin
Bytów 61
89-510 Bytów
tel.: 886 374 596

Gospodarstwo agroturystyczne położone przy łące nad jeziorem. W bliskim sąsiedztwie Klasztor Benedyktyn i kościół. To doskonałe miejsce dla osób zainteresowanych historią, zabytkami. Gospodarze - gawędziarze opowiadają miejscowe legendy i opowiadają o życiu gospodarstwa. Można tu uczestniczyć w warsztatach tematycznych (kulinarnych, rękodzielniczych).

MONIKA PESTKA
Kruszka 6
89-511 Ciekyn
tel.: 889 146 612

Gospodarstwo agroturystyczne położone w bliżej odległości lasu z własnym dostępem do jeziora. Podopieczni mogą wyciszać w polnym ogrodzie z uprawami owocowymi. Zainteresowani pracą w gospodarstwie mogą pomagać w pracach rolniczych lub opiekować się zwierzętami gospodarstwa. Istnieje możliwość przeprowadzenia warsztatów aktywnościowych i organizacji wycieczek krajo-

MARZENA I RYSZARD ŚWIETLIK
Teolig 11
89-510 Bytów
tel.: 664 454 132

Gospodarstwo położone jest w pięknym i spokojnym miejscu. Bezpośrednio z podwórka schodzi się w dół nad brzoję Jeziora Ortyńskiego oraz do lasu. Na terenie gospodarstwa znajduje się plac zabaw, wypoczynkowa sprężyna wodna oraz mini zoo. Gospodarstwo Małgorzata Świetlik pełni rolę rodziny zastępczej, stąd tu są ofertą kienją tylko do dzieci, w formie całonocnej. W ramach pobytu gospodarstwo świadczy pracę na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej oraz dostarczenie możliwości katechetyki. Na momentu uzyskania obowiązującego pozwolenia wystąpienia i zabawy z wodą. Organizowane są również różne zajęcia i imprezy. Organizowane są również różne wędrowniki leśne, zbieranie runa leśnego. Ponadto dzieci mogą uczestniczyć w pracach domowych i gospodarskich.

POD DĘBEM
Zofia Ryłewska
Okoniny Nadjeziorne 16
89-530 Świerże
tel.: 608 151 597

Gospodarstwo agroturystyczne z produkcją roślinną, w odległości kilkadziesiąt metrów, bezpośrednio z gospodarstwa jeżora Okoninckiego. Można tu w ciszy odpoczywać, łowić ryby, piknikować. Podopieczni mogą pomagać w pracy przy zwierzętach (kozy, kaczki, króliki, kucyki) lub w ogrodzie. Goście mogą także pomagać w przygotowywaniu posiłków i przetworów z zbieranych wczajni owoców i warzyw. Przy gospodarstwie własny las, gdzie

Powstaną gospodarstwa opiekuńcze?

Wszystko zmierza do tego, że będziemy takie mieć. Takie rozwiązanie to szansa rozwoju dla gospodarstw agroturystycznych, ale także perspektywa innego życia dla osób starszych.

Pod przewodnictwem Kujawsko-Pomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Minikowie odbył się cykl spotkań i warsztatów związanych z tworzeniem na bazie gospodarstw agroturystycznych produktu turystycznego dla seniorów. W warsztatach udział wzięli przedstawiciele ODR w Minikowie, Powiatowego Zespołu Doradztwa Rolniczego w Tucholi, Starostwa Powiatowego w Tucholi, Stowarzyszenia Gospodarstw Agroturystycznych „Bory Tucholskie”, Lokalnej Grupy Działania i Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie. Moderatorem spotkań był zastępca dyrektora ośrodka w Minikowie **Ryszard Kamiński**. Podczas warsztatów mówiono o budowie produktu turystycznego dla osób starszych oraz o two-

zeniu gospodarstw opiekuńczych. W tym temacie bardzo wiele do powiedzenia miał gość – **Cornelis Albert Manintveld**. Opowiadał o gospodarstwach opiekuńczych, jakie funkcjonują w Holandii.

Zdaniem Cornelisa osoby starsze, które decydują się na pobyt w takich gospodarstwach, bardzo często dopiero tam czują się potrzebne, pomagają w drobnych pracach, włączając się w życie ich właścicieli. Dla posiadaczy tego rodzaju gospodarstw dodatkowa działalność stanowi natomiast kolejne źródło dochodu.

Trzeba wykorzystać unijne wsparcie

Uczestnicy spotkań zgodnie przyznali, że prace przygotowawcze do realizacji tego rodzaju zadań

Uczestniczki spotkania na temat tworzenia gospodarstw opiekuńczych.

należy rozpocząć jak najszybciej. Dzięki temu zwiększy się szansa na pomoc unijną.

Zgodnie z założeniami fachowców gospodarstwa opiekuńcze mogłyby być znacznie tańszym rozwiązaniem niż instytucjonalne domy pomocy społecznej. Ich tworzenie przyczyniłoby się również do zmniejszenia listy oczekujących na miejsca w tychże domach.

Klimat inny niż w DPS-ach?

Gospodarstwa opiekuńcze to gospodarstwa rolne, które oferują opiekę dla dzieci i ludzi z problemami. Ich oferta może

być skierowana także do seniorów, którzy szukają dla siebie sposobu na zagospodarowanie wolnego czasu – czy to przez kilka dni, czy też kilka godzin dziennie.

– Potrzeba tworzenia opiekuńczych domów jest coraz większa mamy bowiem coraz więcej osób starszych. Takie rozwiązanie może okazać się też tańszą alternatywą dla samorządów. Poza tym na plus działa klimat miejsca. Jest zdecydowanie inny niż w domach pomocy społecznej – wyjaśniała podczas spotkania kierownik PCPR **Anna Tobby**.

Tekst i fot. **Lucyna Zdanowska**

Cornelis Albert Manintveld podzielił się doświadczeniem w tworzeniu gospodarstw opiekuńczych w Holandii.

Rolnicy tworzą gospodarstwa opiekuńcze

Właściciele dwunastu gospodarstw agroturystycznych w powiecie tucholskim zajęli się nowatorską działalnością. Przyjmą pod swój dach osoby starsze i niepełnosprawne oraz rodziny z dziećmi. Zapewnią im nie tylko wypoczynek, ale też opiekę. Pierwsi podopieczni już się pojawili.

Gospodarstwa opiekuńcze to gospodarstwa rolne oferujące wsparcie osobom potrzebującym pomocy. Z usług mogą korzystać np. seniorzy, którzy lubią wypoczynek na wsi, ale również ci zainteresowani dłuższym pobytem. Mogą wykonywać różne prace w domu i obejściu – np. opiekować się zwierzętami, dbać o kwiaty, zbierać owoce i warzywa. Gospodarze na zasadzie rodziny zastępczej, mogą też opiekować się dziećmi. Gospodarstwa opiekuńcze oferują nie tylko pobyt z noclegami, ale również dzienne zajęcia, podczas których podopieczni mogą realizować swoje pasje, np. majsterkować w warsztacie stolarskim. Uczestnictwo w codzien-

nych zajęciach czy w pracach związanych z prowadzeniem gospodarstwa ma działanie terapeutyczne i pomaga podopiecznym w zależności od potrzeb zachować aktywność, powrócić do równowagi, odnaleźć swoje miejsce w społeczeństwie.

Przygotowania do realizacji projektu „Nowy zawód – nowa szansa dla rolników i mieszkańców wsi Kujaw i Pomorza” trwały od dłuższego czasu. Właściciele lokalnych gospodarstw agroturystycznych wzięli udział w wyjeździe do Holandii, gdzie taki system wsparcia dla seniorów i niepełnosprawnych funkcjonuje od dawna. Na miejscu zapoznali się z różnymi metodami opieki nad osobami starszymi – cało-

dobową oraz kilkugodzinnymi zajęciami.

Oni zaczęli działać

Na uruchomienie tego rodzaju działalności zdecydowało się dwanaście gospodarstw agroturystycznych w Borach Tucholskich. W gminie Tuchola są to **Joanna Klodzińska-Szewczenko** prowadząca „Dworek Wymysłowo” i **Jadwiga Wolińska** z „Leśnego Domu” w Kosińcu. W gminie Cekcyn gospodarstwa opiekuńcze rozpoczęły swoją działalność w Kruszcze u **Moniki Pestki** i w Wysokiej u **Jolanty Metkowskiej**, prowadzącej agroturystykę „Na Cisowym Szlaku”, w Trzebcinach w „Jagience” u **Genowefy**

Wizyta w gospodarstwach agroturystycznych

Glazik i w Zalesiu u **Ewy Lenartowicz**. Do grona dołączyli także przedstawiciele gminy Śliwice: **Bogusława Andrearczyk** z Lińska i gospodarstwo „Pod Dębem” **Zofii Rytlewskiej** w Okoninach Nadjeziornych. Chętnych do prowadzenia tego rodzaju działalności nie zabrakło w gminie Lubiewo: **Małgorzata Oparka** z „Matyldowej Zagrody” – Lubiewice, **Tomasz Pankanin** z Bysławia – agroturystyka przy klasztorze, **Marzena** i **Ryszard Świetlikowie** z leologa oraz **Zofia** i **Marian Kulczykowie** z Bysławia.

Kontakty z folderu

W realizację projektu oprócz Kujawsko-Pomorskiego Ośrodka

Doradztwa Rolniczego w Miniokowie zaangażowały się m.in. Starostwo Powiatowe w Tucholi, Lokalna Grupa Działania „Bory Tucholskie” oraz Stowarzyszenie Gospodarstw Agroturystycznych „Bory Tucholskie”. W ramach przedsięwzięcia powstał folder „Zawsze aktywni”. W nim właśnie znalazły się nazwiska i kontakty do właścicieli gospodarstw agroturystycznych, którzy zdecydowali się na stworzenie oferty gospodarstwa opiekuńczego. Jest też kontakt do punktu informacyjnego, który został utworzony w siedzibie Powiatowego Zespołu Doradztwa Rolniczego w Tucholi.

Lucyna Zdanowska,
fot. nadesłane

Holandia

JavaRust

Liesbeth i Peter van Oosterom

Grupa docelowa: Osoby starsze z Alzheimerem

Typ opieki: Opieka dzienna

Gospodarstwo rolne: 20 ha gospodarstwo o profilu mlecznym (ok. 30 krów)

Struktura przychodów: 50% przychodów z działalności opiekuńczej i 50% przychodów z działalności rolniczej

Maiterstwo Liesbeth i Peter van Oosterom prowadzą gospodarstwo opiekuńcze JavaRust od 2009 roku. Utworzenie działalności opiekuńczej było związane z koniecznością znalezienia dodatkowego źródła dochodu, bo z samej produkcji rolnej ciężko było im się utrzymać. Początkowo myśleli o gospodarstwie agroturystycznym, ale Liesbeth ciągnęła do osób starszych, dlatego postanowili pójść w tym kierunku. Właścicielka ukończyła kurs plenwskiej pomocy, kurs podawania leków i zaczęła prowadzić działalność w swoim domu, opiekując się dwiema paniami, które przychodziły dwa razy w tygodniu.

„Są u nas podopieczni, którzy wspomniają, że 5 minut wcześniej jeśli Jazeli byłby w domu sami jedliby bez przerwy”

„Koncentrujemy się na tym co będzie właśnie jeszcze robić i staramy się to utrzymać jak najdłużej”

„Staramy się podchodzić z szacunkiem do naszych podopiecznych, bo Alzheimer jest straszną chorobą”

„Chcemy żeby nasi podopieczni mieli fajny dzień”

Od początku miała olbrzymie wsparcie w mężu, który jak sama go określa, będąc „złą rączką” potrafi wszystko zbudować i naprawić. Dzięki umiejętnościom Petera, wykorzystując używane materiały kupowane w Internecie, przebudował starą szopę na pomieszczenia dla osób starszych. Teraz mogą opiekować się 8 osobami, które przybywają do JavaRust cztery razy w tygodniu. Są przywożeni z okolicznych miejscowości, leżących w promieniu 20 km od JavaRust, najczęściej przez swoje rodziny lub specjalne taxi.

Dzień rozpoczynają wszyscy przy stylowym drewnianym stole w przestronnej kuchni, pijąc poranną kawę i herbatę. Jak najwięcej czasu starają się spędzać na powietrzu, dlatego po rozmowie przy kawce wychodzą na obchód po gospodarstwie. Karmią kury, konia, krowy, króliki, koty i psa, pomagają w warzywniaku i sadzie zmiatają oborę, majsterkują lub po prostu spacerują, doglądając wszystkiego. Po oporządzeniu gospodarstwa razem przygotowują obiad. Następnie wszyscy wypoczywają (bo nazwa farmy oblikuje; Rust to nic innego jak odpoczynek), by od 14.30 znowu wyjść na zewnątrz. O 15.30 są odwieżeni przez właścicieli do ich domów. Jest to moment, w którym Liesbeth ma możliwość przekazać rodzinom swoich podopiecznych, jak minął dzień na farmie.

Liesbeth wspólnie z dwoma wolontariuszami (Hankiem, który sam jest niepełnosprawny na skutek uszkodzenia mózgu spowodowanego wypadkiem samochodowym oraz sąsiadką) zajmuje się podopiecznymi. Dodatkowo we wtorki i czwartki zatrudniają jedną osobę, która wyręcza Liesbeth w opiece nad podopiecznymi, by ta mogła zająć się robotą paplekową. W razie konieczności Peter, pomimo codziennych obowiązków związanych z prowadzeniem produkcji rolnej, również chętnie zajmuje się podopiecznymi. Pomagają także uczniowie szkół, którzy przyjeżdżają tutaj do zawodu opiekuna, jako że JavaRust jest certyfikowanym gospodarstwem, w którym mogą odbywać się staże zawodowe.

„Angażujemy również rodziny, staram się rozmawiać z rodzinami co robiliśmy. Dwa razy do roku organizujemy rodzinne spotkania na farmie”

Podopieczni JavaRust to głównie osoby z Alzheimerem, tacy jak dziewięćdziesięcio-dwuletni Kees, który z niesamowitą radością pokazuje przybyłym na farmę gościom każdy zakątek JavaRust. Na Alzheimera cierpi również Marta, która od urodzenia jest osobą niesłyszącą, ale wcale nie przeszkadza jej to w komunikowaniu się z gośćmi nie znającymi języka migowego. Są również osoby cierpiące na Parkinsona, tak jak jeżdzący na wózku inwalidzkim siedemdziesięcioletni Hans, który przyjechał z żoną, którą nie ma. Wydać by się mogło, że każdy z podopiecznych jest właścicielem JavaRust, bo z takim zaangażowaniem opowiadają o farmie i tym co tam się dzieje. Kees zdradza, że czuje się w JavaRust jak w szkole, bo czasami przy ich wielkim kuchennym stole spotyka się aż 20 osób. Tutaj czas chętnie spędzają nie tylko podopieczni, ale często przybywają również goście, sąsiedzi i rodzice właścicieli.

„Uczestniczymy w projekcie: 'Zadajmy babcię i dziadka'. Wspólnie zadostojaliśmy babcię i dziadka z Moldawii”

t Paradijs

Caroline i Usbrand Snoeij

Grupa docelowa: Osoby starsze, dzieci, osoby wypalone zawodowo

Typ opieki: Dzienna w tygodniu i całonocowa w weekendy

Gospodarstwo rolne: Bydło, produkcja warzyw i owoców ekologicznych

Struktura przychodów: 35% przychodów z działalności rolniczej i 65% przychodów z działalności opiekuńczej

Państwo Caroline i Usbrand Snoeij nie myślał, że będą kiedykolwiek mieszkali na wsi i prowadzili gospodarstwo opiekuńcze oraz rolne. „Nigdy nie chciałam być rolniczką, pomimo tego, że Usbrand ma wyższe wykształcenie rolnicze i prowadził firmę doradczą obsługującą gospodarstwa opiekuńcze, a tu proszę” – śmieje się Caroline. Wszystko zaczęło się od tego, że Usbrand otrzymał od pewnego starszego małżeństwa zlecenie na sprzedaż ich gospodarstwa rolnego, które jednocześnie było gospodarstwem opiekuńczym. Długo nie udawało się mu znaleźć klienta. Pewnego dnia Usbrand zabrał żonę do swoich zleceńodawców. Caroline oczarowało odwiedzone miejsce, a dodatkowo właściciel przy podęgnięciu rzucił magiczne „czy to przypadkiem nie jest coś dla was?”. Nie było ich jednak stać na taki zakup. Tydzień później wydarzyło się jednak coś, co Caroline odczytała jako przeznaczenie, a mianowicie znalazł się kupiec, który postanowił nabyć gospodarstwo pod warunkiem, że będzie nim zarządzał Usbrand. Tak oto Caroline została rolniczką.

Jako że właścicielka była kiedyś nauczycielką i ma doświadczenie w pracy z dziećmi w wieku 4-12 lat postanowili zacząć od dzieci z autyzmem, które przyjeżdżają do nich w weekendy. Krótce po tym okazało się jednak, że coraz więcej klientów poprzednich właścicieli zaczęło przyjeżdżać i dopytywać się, czy jest możliwość skorzystania z usług opiekuńczych, dlatego postanowili przyjmować również osoby starsze. To z myślą o nich Caroline i Usbrand wprowadził usprawnienia, które pozwalają podopiecznym uczestniczyć w życiu gospodarstwa. Jednym z nich było założenie plantacji truskawek na podwyższeniu, tak by starsi nie musieli się schylać. Tutaj każdy znalazł coś dla siebie. Oprócz warzyw i owoców są też zwierzęta: krowy, świnię, owce, kozy, kury i króliki. Ci, którzy w danym dniu nie mają ochoty na uczestniczenie w życiu gospodarstwa mogą wypoczywać w specjalnie do tego przeznaczonych pokojach, albo siedząc w kawiarni przy kawie cieszyć się widokiem krzątający, jako odbywa się w gospodarstwie. Oprócz osób starszych i dzieci z autyzmem do t Paradijs przyjeżdżają osoby wypalone zawodowo, by odzyskać równowagę w swoim życiu. Państwo

Snoeij prowadzą również pogotowie opiekuńcze dla małych dzieci. W ciągu 8 lat przyjęli 18 dzieci w wieku od 2 tygodni do 8 lat. Okazuje się, że wszyscy podopieczni niezależnie od wieku czy problemów zdrowotnych potrafią świetnie ze sobą funkcjonować w otoczeniu natury. Caroline w swojej pracy opiekuńczo-wychowawczej wykorzystuje przyrodę i zjawiska w niej występujące. Właścicielka pomogła wielu osobom czerpiąc przykłady z życia zwierząt i roślin występujących w jej gospodarstwie. Jeden z jej podopiecznych, autystyczny chłopiec, przestał mieć problemy z rówieśnikami w szkole, bo zrozumiał na przykładzie stada krów z t Paradijs, że każdy jest ważny, ale nie każdy ma tą samą pozycję w społeczeństwie.

W tym siedemnastohektarowym gospodarstwie rolnym oprócz działalności opiekuńczej i rolniczej funkcjonuje sklepik z ekologiczną żywnością wytwarzaną w t Paradijs. Państwo Snoeij zatrudniają 13 osób, które pomagają im we wszystkich aspektach funkcjonowania gospodarstwa. Dodatkowo wspierani są przez 7 wolontariuszy. Obecnie mają łącznie 140 klientów korzystających z opieki (70 dzieci, 40 osób starszych i 30 osób dorosłych z dolegliwościami psychicznymi). Niektórzy przybywają na farmę każdego dnia, a niektórzy przyjeżdżają na 1 weekend w miesiącu. W ciągu dnia mogą przyjąć maksymalnie 8 osób dorosłych, 15 osób starszych i 10 dzieci. Ograniczenia te wynikają z małości infrastrukturalnych gospodarstwa, a co za tym idzie komfortu i bezpieczeństwa podopiecznych. Pomimo tego, że podopieczni przybywają tutaj, by mieć kontakt z naturą i innymi ludźmi, muszą mieć jednak spokojny kąt dla siebie.

Caroline i Usbrand, pomimo tego, że zatrudniają specjalistów (pracowników socjalnych i pedagogów) cały czas podnoszą swoje kompetencje. Dbają również o szkolenia dla swoich pracowników. To co jest bardzo ważne w działalności opiekuńczej to czynne gospodarstwo rolne i postać rolnika, który jest autorytetem dla podopiecznych, dlatego Usbrand ma swoich tzw. rolników pomocników, którzy pomagają mu w pracy z podopiecznymi, zwierzętami i roślinami. Tutaj każdy podopieczny, który jest chętny do pracy w gospodarstwie wykonuje wszystkie czynności pod czujnym okiem i przy wsparciu gospodarza, bądź jego pomocników.

„Truskawki uprawiamy w wiszących słojach, by nasi podopieczni (osoby starsze) nie musieli się schylać.”

„Ważne, by gospodarz słuchał podopiecznych i uwzględniał ich potrzeby.”

„Nasi podopieczni w gospodarstwie odnajdują to czego nie mogą znaleźć w swoim codziennym, zabieganym życiu: ciepłość, zrozumienie, czas i siłę.”

Gospodarstwa rolne od wieków świadczą usługi opiekuńcze. Kiedyś osoby upośledzone za ślach nad głową i jedzenie mogły pracować na farmie, czując się użyteczne społecznie.”

„Zwierzęta akceptują ciebie jakim jesteś, dlatego mają niewyobrażalną moc w leczeniu ludzi.”

„My przekonaliśmy się ile wiedza może zaferować miasto i odwrotnie.”

„Nie przesadzamy z zasadami bezpieczeństwa, gdybyśmy tak wszystkie się bał to musielibyśmy zamknąć farmę i nie wpuszczać tu dzieci.”

Inne formy przedsiębiorczości społecznej na terenach wiejskich

Jedyńka

[o nas](#) [aktualności](#) [oferta](#) [turystyka](#) [kontakt](#)

Z Jedyńką przez Rydzynę

Wyróżniają nas: prospołeczne i proekologiczne nastawienie.
Wierzymy, że turystyka społeczna i regionalna mogą być tak samo,
jeśli nie bardziej interesujące niż wczasy w Egipcie. I oczywiście owce -
te wyróżniają nas najbardziej. Witamy w Rydzynie!

Cascina Biblioteca

Cascina Biblioteca jest to gospodarstwo wiejskie („cascina”), stanowiące własność publiczną, znajdujące się na zielonym obszarze rolnym o powierzchni blisko 13 ha, graniczącym od wschodu z Mediolanem. Stanowi część Parco Lambro, największego miejskiego parku Mediolanu.

Misja i działalność

- ❑ Tworzenie łańcucha usług dla osób niepełnosprawnych, na przykład wykształcenie szkolne – wprowadzenie na rynek pracy – mieszkanie w ośrodku stałego pobytu, poprzez prowadzenie placówek oraz działań, służących także całej społeczności
- ❑ Prowadzenie spółdzielni socjalnych różnych typów

Gospodarstwo społeczne „Oaza pod lasem” – Daleszryn koło Gostynia

Spółdzielnia Socjalna Stara Łubianka

- Spółdzielnia Socjalna „Stara Łubianka” rozpoczęła działalność 29 lipca 2013 roku.
- Spółdzielnię założyły trzy osoby prawne: Samorząd Województwa Wielkopolskiego, Gmina Szydłowo oraz Powiat Pilski.
- Spółdzielnia oferuje catering, usługi rolnicze, usługi komunalne, transport drzewa z lasu, prace porządkowe, sezonowo sprzedaż warzyw ekologicznych. Od września 2015 roku Spółdzielnia prowadzi w Poznaniu Restaurację Kantynę w budynku Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego

Spółdzielnia Socjalna Razem do sukcesu

Spółdzielnia socjalna utworzona przez Gminę Kramsk i Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Kramsk w 2012 roku. Działa głównie w obszarze dwóch branż, gastronomii i usług opiekuńczych.

Spółdzielnia oferuje catering dla osób prywatnych, firm i instytucji a także posiłki dla dzieci i młodzieży w przedszkolach i szkołach. Prowadzi stołówkę w gimnazjum w Kramsku. Usługi opiekuńcze realizuje głównie na zlecenie i przy współpracy z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Kramsku. Opieka jaką świadczy Spółdzielnia Socjalna Razem do sukcesu jest skierowana dla osób starszych, niesamodzielnych, z niepełnosprawnościami czy osób przewlekle chorych. Przedsiębiorstwo zapewnia również usługi opieki w dni wolne od pracy jak soboty, niedziele i święta, co jest dużym wyróżnikiem na tle innych firm oferujących podobne usługi.

Franczyza społeczna – możliwość rozwoju obszarów wiejskich

1. Wsparcie ekonomii społecznej planowane przez MRPiPS na poziomie ogólnokrajowym w ramach Działania 2.9 Rozwój ekonomii społecznej PO WER 2014 - 2020

Projekty pozakonkursowe
konceptyjne

„System partycypacyjnego zarządzania sferą ekonomii społecznej”

„Zintegrowany system monitorowania sektora ekonomii społecznej”

„Zintegrowany system zapewnienia wysokiej jakości usług wsparcia ekonomii społecznej”

Projekty konkursowe

Projekty konkursowe
planowane do
uruchomienia w 2016 r.

- Wsparcie dla regionów
- Sieciowanie dla OWES
- Wsparcie dla PES i PS w zakresie klauzul społecznych

Projekty konkursowe
planowane do uruchomienia w 2017 r.

- Tworzenie i rozwój ponadregionalnych sieci podmiotów ekonomii społecznej, np. partnerstw, klastrów, francyz.
- Budowa i rozwój istniejących znaków jakości dla podmiotów ekonomii społecznej i jednostek samorządu terytorialnego wspierających rozwój ekonomii społecznej.
- Opracowanie pakietu edukacyjnego dla nauczycieli i jego pilotażowe wdrożenie oraz opracowanie programu studiów menadżerskich i MBA w zakresie zarządzania przedsiębiorstwem społecznym

Czym jest franczyza?

- jest systemem sprzedaży towarów, usług lub technologii, opartym na ścisłej i ciągłej współpracy pomiędzy prawnie oraz finansowo odrębnymi i niezależnymi przedsiębiorstwami
- jest to udzielenie przez dawcę biorcy zezwolenia, które upoważnia francyzobiorcę do prowadzenia działalności handlowej pod znakiem towarowym oraz wykorzystywanie całego pakietu zawierającego wszystkie elementy niezbędne do tego aby nie przeszkolona wcześniej osoba mogła być wprowadzona do przedsiębiorstwa zaprojektowanego i utworzonego przez dawcę oraz by mogła prowadzić to przedsiębiorstwo przy stałej pomocy na z góry ustalonych zasadach

Czym jest franczyza społeczna?

- adaptacją technik i metod franczyzy biznesowej do działalności służącej celom społecznym;
- metodą transferu wiedzy z jednego, silnego przedsiębiorstwa społecznego do innego, które chce osiągnąć te same cele społeczne i gospodarcze
- metodą replikacji potwierdzonych i udanych działalności przy zachowaniu lokalnej własności

Różnice między franczyzą społeczną a biznesową

- główny cel to maksymalizacja wpływu społecznego;
- inna grupa docelowa;
- możliwi dodatkowi uczestnicy systemu;
- brak lub ograniczenie mechanizmu transferu ryzyka inwestycyjnego;
- różne, nie koniecznie finansowe rodzaje zysku dla dawcy.

Kluczowe elementy systemu franczyzy społecznej.

- niezależny dawca, dążący do replikacji modelu przedsiębiorstwa społecznego;
- przynajmniej jeden biorca realizujący model;
- wspólna marka pod którą operują francyzobiorcy;
- wymiana wiedzy pomiędzy członkami systemu;
- umowa która reguluje prawa i zobowiązania;
- francyzobiorca i francyzodawca muszą być przedsiębiorstwami społecznymi posiadającymi wspólne wartości

Konkurs na franczyzy – podstawowe informacje

- Wyłonienie dwóch projektów, których celem będzie stworzenie dwóch systemów franczyzowych;
- Okres realizacji nie przekracza 30 miesięcy;
- Wartość projektu: 2 mln zł.
- Minimalna ilość podmiotów w systemie: 5 (1 dawca i 4 biorców);

Konkurs na franczyzy – kto może być wnioskodawcą?

Wnioskodawcą może być Podmiot Ekonomii Społecznej, który posiada odpowiedni potencjał do bycia franczyzowadcą, tj.:

- możliwy do przeniesienia, spisania i odtworzenia model działalności;
- transferowalna wiedza i metody działania;
- model działalności możliwy do odtworzenia w innej lokalizacji, nie przywiązany do specyfiki terenu jego prowadzenia;
- stabilna sytuacja finansowa;
- potwierdzony pozytywny wpływ społeczny;
- zasadność replikacji (uzasadnienie popytowe, etc).
- trwała działalność społeczna i ekonomiczna.

Konkurs nie wyklucza działań w partnerstwie.

Konkurs na franczyzy – fundusz francyzowy?

- alternatywna propozycja transferu finansowego;
- demokratycznie zarządzany;
- zasilany z wpłat francyzobiorców;
- w dyspozycji wszystkich uczestników systemu;
- z przeznaczeniem na cały system (nie indywidualne potrzeby dawcy);
- możliwe dokapitalizowanie z budżetu projektu w wysokości maks. 15 % budżetu.

Co dalej?

Wyzwania

- **Jak zwiększyć dostępność do usług społecznych wysokiej jakości na terenach wiejskich?**
- **Jak zdywersyfikować dochody osób, które nie mogą utrzymać się wyłącznie z rolnictwa?**
- **Jak odciążyc system wsparcia emerytalno – rentowego rolników (KRUS) i spowodować przechodzenie do systemu powszechnego (ZUS)?**